

SATAKUNTA-STRATEGIA

Satakunnan
maakuntaohjelma
2026–2029
Satakunta suunnitelmaa

SATAKUNTALIITTO
Regional Council of Satakunta

Sisällys

1. Johdanto	3
1.1. Maakuntaohjelman lähtökohdat	4
2. Satakunnan tilannekuva	6
2.1. Satakunnan profiili	10
2.2. Satakunnan strateginen toimintaympäristö	11
2.3. Muutoksen avainajurit	13
3. Maakuntaohjelma 2026–2029 – Satakunnan kehittämismissiot	15
3.1. Paras sijainti	15
3.2. Kasvava maakunta	17
3.3. Onnellisten paikka	20
4. Satakunnan älykäs erikoistuminen	23
5. Toteutus ja seuranta	27
6. Lähteet	28

1. Johdanto

Satakunnan maakuntaohjelma sisältyy aluekehittämisen strategiakokonaisuuteen, Satakunta-strategiaan. Satakunta-strategia (kuva 1) sisältää maakunnan pitkän aikavälin tavoitetilaa kuvaavat tulevaisuuskuvat vuoteen 2050, neljän vuoden jaksolle valtuustokausittain laadittavan maakuntaohjelman sekä EU:n ohjelmakausiin kytkeytyvän älykkään erikoistumisen strategian.

Satakunta-strategian tulevaisuuskuvien (liite 1) mukaan Satakunta on vuonna 2050 elinvoimainen ja uudistuva maakunta, osaava ja vastuullinen sekä hyvinvoiva ja vetovoimainen maakunta.

Maakuntaohjelmassa tulevaisuuskuvia tavoitellaan neljän vuoden tähtämellä ja strategiset kehittämiskokonaisuudet kytkeytyvät pitkän aikavälin tulevaisuuskuviin. Maakuntaohjelman tavoitteena on maakunnan kilpailukyvyyn ja elinvoimaisuuden edistäminen. Tavoitteiden saavuttaminen parantaa ja ylläpitää satakuntalaisten hyvinvointia.

SATAKUNTA-STRATEGIA

Maakuntasuunnitelma: Satakunta 2050

Elinvoimainen ja uudistuva | **Osaava ja vastuullinen** | **Hyvinvoiva ja vetovoimainen**

Satakunta suunnitelmaa - maakuntaohjelma 2026–2029

PARAS SIJAINTI	KASVAVA MAAKUNTA	ONNELLISTEN PAIKKA
<p>Kehittämismissiomme: Satakunnan sijainti on Suomen paras. Tarjoamme parhaan ympäristön sähkön hyödyntämiseen ja huolehdimme siitä, että energiaklusterimme kasvaa puhtaan siirtymän kautta.</p> <p>Kytkemme koko Suomen Satakunnan satamien kautta Eurooppaan ja maailmalle. Geopolitiikan murroksen myötä Satakunnasta on tullut Suomen turvallisuusrannikko.</p> <p>Satakunta on Suomen paras maakunta elinvoiman ja uudistumisen kannalta.</p>	<p>Kehittämismissiomme: Satakunta on kasvava maakunta. Vastaamme tulevaisuuden väestörakenteen kehitykseen sekä työvoimatarpeeseen kansainvälistymällä. Edistämme osaavan työvoiman saantia ja maakunnassa opiskelee aikaisempaa enemmän opiskelijoita.</p> <p>Kasvatamme Satakunnan yritysekosysteemejä kestävästi. Luomme Satakunnasta Suomen uudistuvan yrittäjyysmaakunnan.</p> <p>Vahvistamme koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden toimintaa sekä uudistamme toimintatapoja. Teemme vastuullisesta toimintatavasta maakunnan yrityksille ja toimijoille kilpailuedun. Satakunta on osaava sekä vastuullinen.</p>	<p>Kehittämismissiomme: Satakunta on Suomen onnellisin maakunta. Kehitämme tulevaisuuden Satakuntaa, jossa vahvistuu satakuntalaisten kokemaa hyvinvointi, turvallisuus ja onnellisuus. Yhteisöllisyys, osallisuus ja osallistuminen lisäävät sosiaalista kestävyyttä ja turvallisuutta. Maakunnassa on viihtyisiä elinympäristöjä, monipuolisia työ- ja koulutusmahdollisuuksia sekä toimivat palvelut kaupungeissa ja maaseuduilla.</p> <p>Satakunnassa on ainutlaatuisia vetovoimaa, joka lisää kiinnostusta Satakuntaa kohtaan. Kehitämme maakuntaa huomioiden ekologisen kestävyuden ja ilmastotavoitteet. Pitovoimaamme lisäävät turvallinen ja sujuva arki, moninaiset kulttuurin arvoketjut sekä uniikki ja monimuotoinen luonto. Satakuntalaiset uskovat tulevaisuuteensa maakunnassa.</p>

Älykkään erikoistumisen strategia 2021–2027 (päivitys 2026–2027)

Teollisten keskittymien vahvistaminen | Kärki- ja kasvualojen menestys

Teknologiaeteollisuus – Meriteollisuus ja meriklusteri – Metsäteollisuus – Kemianteollisuus
Elintarviketuotanto ja –teollisuus – Puolustusteollisuus ja kaksikäyttöteknologiat

Kuva 1. Satakunta-strategia

Maakuntaohjelmassa kuvataan maakunnan tilanne- ja kehityskuva, strategiset kehittämistavoitteet ja -toimenpiteet. Kehittämistavoitteiden vaikutusten arviointi sisältyy maakuntaohjelman ympäristöselostukseen (liite 2).

Maakuntaohjelman kehittämismissiot, -tavoitteet ja toimenpiteet ovat kaikkien meidän satakunta-laisten yhteisiä, kumppanuudessa toteutettavia asioita.

1.1. Maakuntaohjelman lähtökohdat

Maakuntaohjelma on valmisteltu aluekehityslain mukaisesti laajassa osallistavassa yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien, alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden vastaavien tahojen kanssa. Laadintaprosessin kuvaus liitteenä (Liite 3).

Maakuntaohjelma kokoaa ja sovittaa yhteen EU-tason, kansallisen tason, ylimaakunnallisen tason, maakunnallisen tason sekä seutukunnallisen, kunnallisen ja paikallisen tason strategiat ja ohjelmat. Maakuntaohjelmassa kuvataan, miten Valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen 2024–2027 painopisteitä toteutetaan alueen lähtökohdista. Maakuntaohjelman laadinnassa on huomioitu yhteys hyvinvointialueisiin, työllisyysalueisiin sekä tuleviin elinvoimakkeuksiin sekä kaupunki-, maaseutu- ja saaristopolitiikan linjauksiin ja ohjelmatyöhön sekä valtion ja kaupunkien sopimustyhteistyöhön (Porin ekosysteemisopimus).

Maakuntaohjelmaa toteuttavat satakuntalaiset toimijat, kuten viranomaiset, kunnat, yritykset, järjestöt sekä yksittäiset asukkaat omista lähtökohdistaan. Maakuntaohjelma ohjaa maakunnan aluekehitysvarojen käyttöä ja kehittämistoimintaa, ja viranomaiset huomioivat sen kansallisissa ja alueellisissa linjauksissa ja strategioissa. Maakuntaohjelman 2026–2029 laadinnan yhteydessä päivitettiin älykkään erikoistumisen strategia 2021–2027 sekä tarkasteltiin maakunnan pitkän aikavälin tavoiteltua kehitystä kuvaavan maakuntasuunnitelman 2050 sisällön ajanmukaisuutta tarvittavin osin.

Kansalliset linjaukset

Maakuntaohjelmaa laadittaessa otetaan huomioon lain mukaisesti maakuntasuunnitelma, valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet (Aluekehittämispäätös) ja muut alueiden kehittämislainsäädännön tarkoitetut ohjelmat, kuten EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma. Laadinnassa on huomioitu myös parhaillaan käynnissä oleva maakuntakaava 2050:n laadinta ja muut keskeiset maakunnalliset ohjelmat ja strategiat.

Maakuntaohjelmaa laadittaessa on otettu huomioon EU:n ja kansalliset ympäristö- ja ilmastotavoitteet ja keskeiset ilmasto- ja energiapolitiikka linjaavat asiakirjat. Euroopan Unioni on asettanut

tavoitteen olla ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä. Suomen tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiivinen pian sen jälkeen.

Valtakunnallisten alueiden kehittämisen tavoitteiden (Aluekehittämispäätös 2024–2027) mukaan alueilla tulee edistää ihmisten ja elinkeinoelämän sekä luonnon kannalta tasapainoista kehitystä, joka tukee hyvinvointia ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Tavoitteena on, että Suomessa on erityyppisten alueiden vahvuudet hyödyntävä, verkottuva ja kehittyviin liikenneyhteyksiin tukeutuva aluerakenne ja elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö. Luonnonvarojen käyttö on taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä sekä alueellisesti oikeudenmukaista.

Elinvoiman kannalta merkityksellistä on varmistaa yritystoiminnan edellytykset ja sijoitumismahdollisuudet. Vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi vahvistetaan aluekehittämisen toimia ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja hiilineutraaliin kiertotalouteen siirtymisessä. Suomen luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen keskeisiä ovat metsien ja muiden luonnonvarojen käyttöön liittyvät strategiat sekä ilmastolain mukaiset suunnitelmat. (VN, Aluekehittämispäätös 2024–2027).

EU-tason linjaukset

Komission keskeiset painopisteet ohjelmakaudelle 2028–2034 ovat EU:n kilpailukykyyn, puolustuksen ja turvallisuuden vahvistaminen. Yrityksiä koskevaa sääntelyä pyritään karsimaan ja panostetaan puhtaan teollisuuden edistämiseen. Painopisteet linjaavat osaltaan myös EU:n tulevaa monivuotista rahoituskehystä (2028–2034).

Koheesiopolitiikkaan odotettavissa olevat muutokset niin painopisteiden, budjetin kuin toimintalogiikan osalta voivat muuttaa toimintaympäristöä jopa merkittävästi maakuntien näkökulmasta. Komission odotetaan esittävän jokaiselle jäsenmaalle yhtä kansallista, uudistukset ja investoinnit yhdistävää suunnitelmaa, joka sisältäisi aluekehitys- ja maatalouspolitiikan sekä sisäisen turvallisuuden, raja-asioiden ja maahanmuuton nykyisen rahoituksen. Uudet haasteet

ja painotukset kilpailukykyyn, puolustukseen ja turvallisuuteen tulevat mitä todennäköisimmin vaikuttamaan merkittävästi koheesiopolitiikan jaettavissa olevaan budjettiin ja prioriteetteihin.

Tutkimus- ja innovaatiopolitiikan puolella komissio aikoo suunnata rahoitusta erityisesti EU:n strategisiin painopisteisiin, urauurtavalle perustutkimukselle ja innovaatioille sekä tieteen huippuosaamiselle. EU:n suorarahoituskenttään on odotettavissa mullistuksia uuden kilpailukykyrahaston perustamisen myötä, ja maakuntien hanketoimijoiden on varauduttava muutoksiin.

Puhtaan teollisuuden ohjelma valmistaa Eurooppaa 2040 päästövähennystavoitteeseen ja vaatii suuria investointeja mm. puhtaan energian infraan, brändiin ja teknologioihin. Kilpailukykyrahaston kautta halutaan kohdentaa rahoitusta strategisiin teknologioihin, kuten tekoälyyn, avaruusteknologiaan, puhtaaseen teknologiaan ja bioteknologiaan tehtäviin investointeihin. Alueellisiin kehitysmahdollisuuksiin vahvasti vaikuttavan liikenteen osalta keskiössä ovat kasvua tukevat maiden väliset yhteydet. Tästä syystä satamien rooli saattaa Suomessa korostua.

EU:n toimintapolitiikkoja tullaan uudella ohjelmakaudella 2028–2034 tarkastelemaan turvallisuuslinssin läpi ja tähän kytkeytyy myös EU:n Uudistuva ja Osaava Suomi alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 2021–2027 muutos. Muutoksella suunnataan alue- ja rakennepolitiikan rahoitusta puolustusteeman sisältöihin. Komission tavoitteena on luoda Euroopan puolustusunioni, ja investointeja tullaan lisäämään merkittävästi. Lisäksi kriisivalmiusstrategian ja sisäisen turvallisuuden strategian kautta vahvistetaan mm. kyberpuolustusvoimavaroja sekä tuetaan mm. EU:n satamastrategiaa, jossa keskitytään turvallisuuteen ja kilpailukykyyn. Maakuntaohjelman kehittämistoimissa huomioidaan myös EU:n asetus, jonka mukaan toimista ei saa aiheutua merkittävää haittaa ympäristötavoitteille (DNSH, do no significant harm -periaate).

2. Satakunnan tilannekuva

Tilannekuvassa on esitetty tiivistetysti keskeiset Satakunnan aluekehittämisen toimintaympäristöä kuvaavat tekijät sekä tiettyjen tekijöiden osalta kuvattu maakunnan profiili suhteessa koko maan lukuihin. Lisäksi toimintaympäristön osalta on tarkasteltu maakunnan vahvuuksia, mahdollisuuksia, heikkouksia ja uhkia, joihin kehittämistoimissa tulee kiinnittää huomiota. Maakuntaohjelman liitteenä 4 on laajempi Satakunnan tilannekuva (liite 4).

Maakunnan väestö

Väkiluvun kehitys on ollut pitkällä aikavälillä laskeva. Maakunnassa asui vuoden 2024 lopussa 211 261 henkeä, vähennystä 479 henkeä vuoden 2023 lopusta (-0,2 %). Nettomaahanmuutto oli kuitenkin vuosina 2023 ja 2024 ennätysasuuri, lähes 1 700 henkeä kumpanakin vuonna. Tämä on pienentänyt väestön vähenemää huomattavasti verrattuna edellisiin vuosiin sekä korjannut negatiivisen nettosyntyvyyden vaikutusta. Pitkällä aikavälillä, vuoteen 2045 mennessä (Tilastokeskuksen ennuste v. 2024), väkiluvun lasku jatkuu, mutta loivenee 2030-luvulla. Seutukuntien väliset erot väestön kehityksessä ovat yhä suuret. Väestön ikärakenteen kehitys kärjistää osajapulaa pitkällä aikavälillä.

Kahden suurimman kaupungin, Porin ja Rauman, väestökehitys on vuosina 2023 ja 2024 ollut muuttovoittoinen pääosin maahanmuuttoon perustuen (2023: Pori 531 hlöä, Rauma 399 hlöä; 2024: Pori 686 hlöä, Rauma 353 hlöä).

Satakunnassa on ulkomaan kansalaisia 4,9 % (10 250), kun koko maassa keskimäärin se on 7,3 % (2024). Vieraskielisiä on 6,0 % satakuntalaisista, koko maassa osuus on 10,8 % (2024).

Ikärakenne on maan keskiarvoa iäkkäämpi, yli 65-vuotiaiden osuus on yli viisi prosenttiyksikköä valtakunnan keskitasoa korkeampi (v. 2024). Samoin väestöllinen huoltosuhde 73,3 on maan keskiarvoa heikompi (koko maa 61,6) v. 2024. Taloudellinen huoltosuhde on myös valtakunnallista tasoa heikompi, 150,8 (koko maa 132,8) v. 2023.

Työvoiman kysynnän heikentyessä työttömyys on kasvanut. Työllisyyskatsauksen (10/25) mukaan heikko työvoiman kysyntä pitää työttömyyttä korkealla. Kuitenkin vuoden takaiseen verrattuna työttömyyden nousu on jo hidastumassa. Satakunnassa kuntien työllisyyspalveluissa oli syyskuun lopussa 10 160 työtöntä työnhakijaa, mikä on 750 henkeä (8,0 %) enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Edellisestä kuukaudesta työttömien määrä nousi muutamalla hengellä. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli syyskuussa 10,6 %.

Työllisiä oli vuoden 2023 työssäkäyntitilaston mukaan 85 612, joka oli noin 1 % vähemmän kuin edellisestä vuotena (Tilastokeskus, työssäkäynti). Työllisten osuus väestöstä on Satakunnassa valtakunnallista tasoa alhaisempi.

MDI:n vuonna 2022 toteuttaman Satakunnan maahanmuuttovirrat tilastojen valossa -selvityksen mukaan vuosina 2020–2040 työmarkkinoille tuleva 20–24-vuotiaiden ikäluokka on yhteensä noin 78 000 henkilöä pienempi kuin työmarkkinoilta poistuva 60–64-vuotiaiden ikäluokka, jos väestöennusteen oletukset toteutuvat sellaisenaan. Työmarkkinoilta poistuu siis joka vuosi noin 5 000 henkilöä enemmän kuin on tulijoita koko 2020-luvun, ja noin 3 000 henkilöä vuodessa 2030-luvulla. Tämän työvoiman poistuman paikkaamisessa työikäisten maahanmuutolla on keskeinen rooli.

Satakunnassa oli vuonna 2023 yhteensä 50 958 opiskelijaa. Heistä 44 % oli perusasteen opiskelijoita, 37 % lukio- ja ammatillisessa tutkintokoulutuksessa, 15 % ammattikorkeakoulutuksessa ja 4 % yliopistojen perus- ja jatkokoulutuksessa (StatFin, opiskelijat ja tutkinnot).

Elinkeinorakenne ja teolliset keskittymät

Satakunnan elinkeinorakenne on monipuolinen, mikä antaa suojaa suhdanne-, yritys- ja toimialakohtaisille vaihteluille. Teollisuuden toimialarakenne on maakunnista 5. monipuolisin (v. 23). Työn tuottavuus on hieman alle maan keskitason. Satakunta kuitenkin tuottaa 8,2 % Suomen viennin arvosta (2024) ja viennin arvo oli maakunnista neljänneksi korkein. Vuoden 2025 alkupuolen tilastojen mukaan Satakunnan viennin arvo on kasvusuunnassa ja viennin arvo on maakunnista kolmanneksi korkein. Satakunta on maamme suurin sähköntuottaja tuottaen noin 40 % koko Suomen tarpeesta.

Maakunnan teolliset keskittymät (Kuva 2) kytkeytyvät elinkeinorakenteen uudistumiseen, kilpailukyyn vahvistamiseen sekä kasvun edistämiseen. Satakunnan teolliset keskittymät ovat muodostuneet yhdyskuntarakenteen tukemana olemassa olevan teollisuuden ja keskittymien pohjalle.

Teollisuusalueet ja -puistot ovat teollisten toimintojen keskittymiä, joissa useat itsenäiset yritykset ja toimijat hyödyntävät yhteistä infrastruktuuria, palveluita ja synergisiä etuja. Satakunnan teollisia keskittymiä, niiden sijaintia sekä toimialoja on tarkasteltu paikkatietoanalyysin kautta ja sijoitettu kartalle seuraavasti:

Eura

elintarvike-, metsä-, biotuote- ja teknologiateollisuus

Eurajoki

energiantuotanto

Harjavalta

metallien jalostus ja uusiutuva energia

Huittinen

elintarviketeollisuus ja teknologiateollisuus

Kankaanpää

teknologia-, elintarvike- ja rakennustuoteteollisuus

Kankaanpään Kirkkokallio

elintarviketeollisuus, biotuotteet ja uusiutuva energia

Kokemäki

metallien jalostus

Merikarvia

muoviteollisuus

Meri-Pori ja Mäntyluoto

meriteollisuus ja energiantuotanto

Porin kupari-teollisuuspuisto

metallien jalostus

Rauma

metsä-, meri- ja teknologiateollisuus

Rauman Lakari

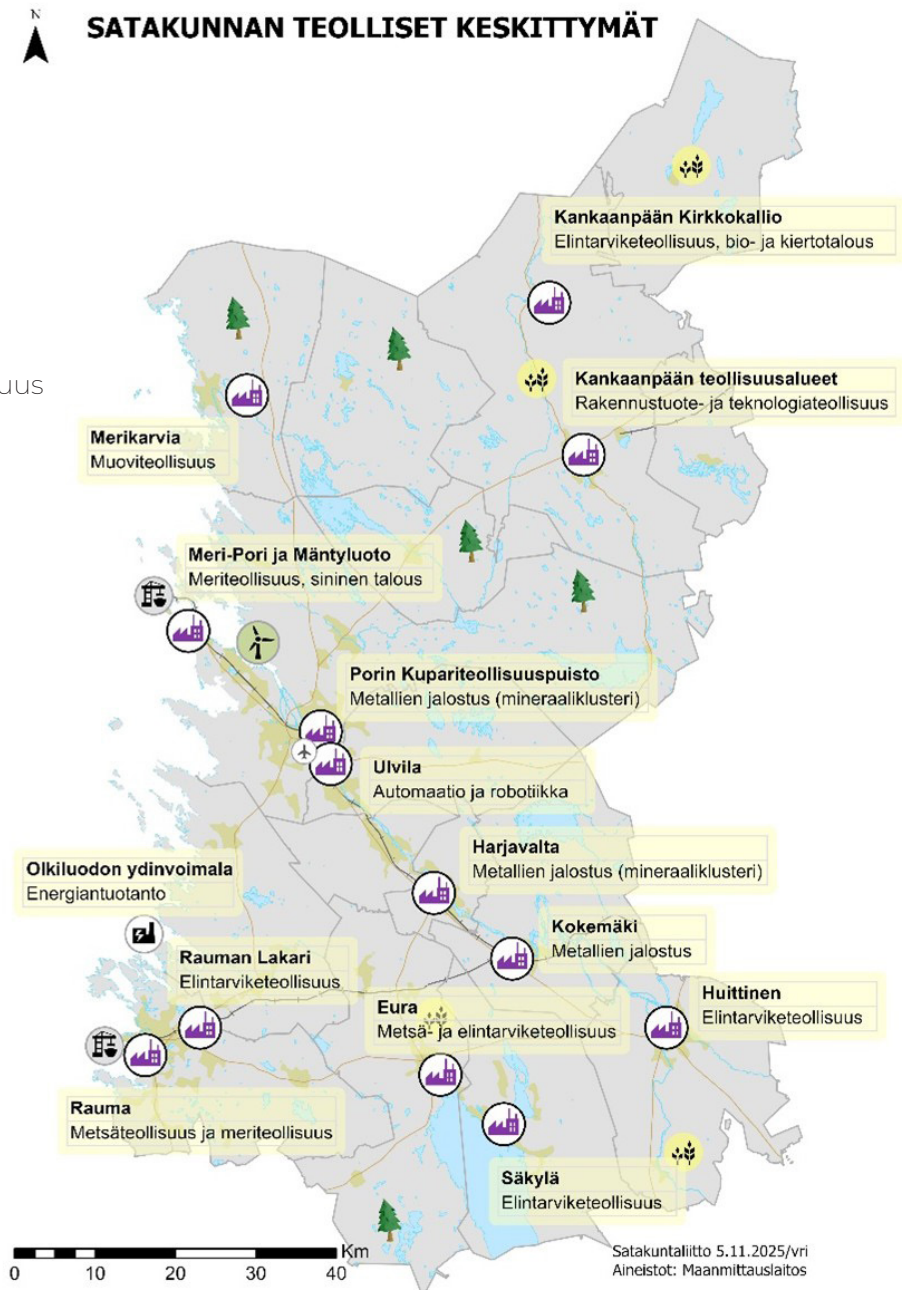
elintarviketeollisuus ja logistiikka

Säkylä

elintarviketeollisuus

Uvila

automaatio ja robotiikka

Kuva 2. Satakunnan teolliset keskittymät

Satakunnan suurimmat toimialat ovat työpaikkamääriltään sosiaali- ja terveysalat (osuus 19,3 %), valmistava teollisuus (osuus 19,1 %) sekä tukku- ja vähittäiskauppa (osuus 9,4 %). Niiden yhteenlaskettu osuus maakunnan työpaikoista on 47,9 % (31.12.2023).

Teollisuuden osuus valtakunnalliseen keskiarvoon nähden on yli 1,5-kertainen, mikä tarkoittaa paitsi sen suurta osuutta, myös mahdollista aluetaloudellista riskiä. Sitä kuitenkin pienentää teollisuuden monipuolinen toimialarakenne.

Teknologiateollisuuden osuus (kulkuneuvojen, koneiden ja laitteiden sekä elektroniikka- ja sähkötuotteiden valmistus, metallituotteiden valmistus, metallien jalostus) on korkein, 51 % valmistavan teollisuuden työpaikoista, mutta sen rakenne on monimuotoinen.

Metallien jalostus, metallituotteiden sekä koneiden ja laitteiden valmistus ovat selvät tukipilarit, sillä niiden osuus on 85 % metallialojen työpaikoista. Etenkin koneiden ja laitteiden valmistuksessa on monimuotoista valmistustoimintaa. Elintarviketeollisuuden osuus on 14 %, metsäteollisuuden 10 %, ja kemianteollisuuden 5 % val-

mistavan teollisuuden työpaikoista. (31.12.2023).

Suomen Yrittäjien ja Finnveran syksyn 2025 pk-yritysbarometrin mukaan Satakunnan näkymät ovat kääntyneet positiivisiksi (saldoluku 4, eli positiivisten ja negatiivisten vastausten erotus). Odotukset ovat samalla koko maan keskiarvoa hieman korkeammat (saldo 3). Yleiset suhdannenäkymät ovat muutenkin Satakunnassa koko maan keskiarvoa vahvemmat (saldo 7 vs. koko maan 3).

Aluetalouden kehitys ja investoinnit

Vuosikymmenen alussa talouden kehitys on ollut ajoittain vahvaa. Esim. vuoden 2023 ennakkotietojen mukaan BKT:n reaalin kasvu oli Satakunnassa 7,5 %, kun koko maassa BKT laski 0,5 %. Satakunnassa taustalla vaikuttaa teollisuuden vahva nousu. Vahvaan teollisuuteen viittaa myös jalostuksen (teollisuus, energia ja rakentaminen) arvonlisäys per capita vuonna 2023 (ennakkotieto) on Satakunnassa toiseksi korkein 19 maakunnasta. Tämä kuvaa maakunnan vahvaa kykyä tuottaa korkean jalostusarvon tuotteita, joita menee runsaasti myös vientiin. Siten Satakunta on kokoaan suurempi hyvinvoinnin tuottaja Suomessa.

Rauman seutukunta on työn tuottavuuskehityksen veturi Satakunnassa. Pohjois-Satakunnan ja Rauman seutukunnassa yksityisen sektorin työn tuottavuus on kasvanut voimakkaasti. Julkisyhteisöjen työn tuottavuus on Porin seutukunnassa Satakunnan korkein. Satakunnan aluetaloudelle haasteita asettavat väestön vähentyminen ja ikääntyminen sekä monien toimialojen heikko tuottavuuskehitys.

Satakunta on houkutellut jo pitkään teollisia investointeja, sillä vuosien 2010-2022 välillä investointien arvon nimellinen kasvu jalostuksessa oli +120 %, kun koko maassa keskimäärin nousu jäi +61 %:iin. Elinkeinoelämän Keskusliiton (EK) lokakuun 2025 tilastojen mukaan Satakunnassa on maakunnista eniten puhtaan siirtymän investointeja suunnitteilla (yli 39 mrd.€) Puhtaan kasvun teemoihin Satakunnassa sisältyvät esim.: energiaratkaisut, kiertotalous, akku- ja teknologiametallit sekä vihreä vetytalous.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta

Teollisen toiminnan vahvuudesta huolimatta maakunnan osuus maamme t&k-toiminnan menoista on pieni (1,1 %). T&k-menot 447 €/hlö ovat murto-osa maan keskiarvosta 1 578 €/hlö (2024). Seutukunnittain t&k-menot henkeä kohden olivat (2024): Porin seutukunta 501 €, Rauman seutukunta 445 € ja Pohjois-Satakunta 63 €. T&k-menojen suhde BKT:hen oli Satakunnassa hyvin matala, 0,9 %, Suomessa keskimäärin osuus on 3,0 % (2022).

Koko maan julkisen ja korkeakoulusektorin t&k – toiminnan menoista Satakunnan osuus on 0,8 %. Vähäinen osuus selittyy osin sillä, että maakunnassa ei ole omaa yliopistoa, jonka kautta t&k-rahoitusta kanavoituisi maakuntaan. Koko maan yritysten t&k-toiminnan menoista Satakunnan osuus on 1,2 %. Tämäkin jää selvästi väestöosuutta matalammaksi. Taustalla vaikuttavat mm. suhteellisen vähän innovoivan valmistavan teollisuuden suuri osuus aluetaloudesta, kirjanpitolähtökäytännöt sekä tytäryhtiötalous ja siten mahdollisesti t&k-menojen kirjautuminen pääkonttoreihin maakunnan ulkopuolelle.

Satakunnan yritysten t&k-toiminnan työvuosien osuus koko Suomen yritysten t&k-toiminnan työvuosista oli vuonna 2024 1,2 %. Kaikkien sektorien (yritys-, julkinen- ja korkeakoulusektori) osuus oli yhteensä 1,1 %.

Satakuntalaisten yritysten t&k-henkilöstö suhteessa väestöön oli Satakunnassa 0,36 % vuonna 2024 (Tilastokeskus), eli suunnilleen joka 300:s Satakunnassa työssä käyvä työskenteli ainakin osa-aikaisesti t&k-toiminnan parissa yrityksissä. Kärjessä ovat Pohjois-Pohjanmaa (1,32 %) ja Uusimaa (1,30 %). Seuraavina olivat samoin yliopistomaakunnat Pirkanmaa (1,19 %), Pohjanmaa (0,92 %) ja Varsinais-Suomi (0,66 %). Koko maan keskiarvo on 0,84 %. Satakunta on sijalla 10 (18 maakunnan joukossa). Etelä-Pohjanmaalla osuus on Satakuntaa alempi, 0,22 % ja sija 15. Keski-Pohjanmaa sijoittuu korkeammalle, sijaluku 8 ja osuus 0,37 %. Päijät-Hämeessä on sama suhdeluku kuin Satakunnassa, 0,36 % ja sijoitus 9.

Väestön hyvinvointi ja terveys

Satakuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä tekijöitä on kuvattu Satakunnan hyvinvointialueen laatimassa hyvinvointikertomuksessa 2025 ja esille nousee mm. ikääntyvien kasvava osuus, toimintakyvyn rajoitteet, asukkaiden vähäinen liikkuminen, yksinäisyys sekä elintapojen ja mielenterveyden haasteet.

Satakunnan hyvinvointikertomuksen 2025 mukaan huomiota lasten ja nuorten osalta on kohdistettava mm. siihen, että lasten ja nuorten elintavat ovat heikentyneet, kokemus omasta osallisuudesta ja mielen hyvinvointi ovat heikentyneet ja turvattomuuden kokemukset kasvaneet. Aikuisten osalta huomioitavia haasteita ovat arjessa jaksamisen, elintapojen ja elämänlaadun heikentyminen. Ikääntyneiden kohdalla huomiota on kohdistettava kasvaviin arjessa pärjäämisen haasteisiin.

Väestön terveys ja hyvinvointi on maan keskitasoa heikompaa monen indikaattorin osalta. Satakunnan ikävakiomaton sairastavuusindeksi on korkeampi kuin koko maassa keskimäärin (2022). Maakunnan kunnissa sairastavuusindeksi vaihtelee (vaihteluväli 87–126). Työkyvyttömyyselä-

keellä 16–64-vuotiaista oli 6,6 %, kun koko maassa osuus jäi 5,1 %:iin (2024).

Satakunnan väestön käytettävissä olevien tulojen jakauma eli taloudellisen hyvinvoinnin jakautuminen on hieman maan keskiarvoa tasaisempi, sitä kuvaava Gini-kerroin on matalampi, ollen Satakunnassa 25,5, kun se koko maassa oli 27,9 (2023).

UKK-instituutin laskemat liikkumattomuuden aiheuttamat yhteiskunnalliset kustannukset olivat vuonna 2022 Satakunnassa jonkin verran maan keskiarvoa (275 euroa per asukas) korkeammat (303 euroa per asukas) ja kasvusuunnassa.

Satakunnassa noin neljäsosa kulttuuripalveluja tarvinneista koki, että niitä ei ole tarjolla riittävästi. Koko maassa näin koki viidesosa 20 vuotta täyttäneestä väestöstä. Aktiivisesti järjestötoimintaan osallistuvia 20–64 vuotiaista vuonna 2020 oli 27,8 % (koko maa 23,5 %).

Aluerakenne ja elinympäristö

Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteen ja saavutettavuuden perustekijät ovat maakunnan sijainti Pohjanlahden rannalla, hyödynnettävissä olevat meri- ja lentoyhteydet muuhun Eurooppaan, suurten vesistöjen jokilaaksot taajamineen sekä monipuolinen maaliikennejärjestelmä. Satakunnan aluerakenteen erityispiirteenä on maakunnan keskuskaupunki Porin kaupunkiseudun laaja kehysalue, joka ulottuu Kokemäenjokilaaksoa pitkin Kokemäeltä Meri-Poriin saakka. Maakunnan aluerakenne on monikeskuksinen, sillä kaupunkikeskusten (Pori ja Rauma) ohella Satakunnassa sijaitsee seutukuntakeskuksia (Eura, Huittinen ja Kankaanpää). Seutukuntien keskuksilla on laajat vaikutusalueet ja niitä ympäröi laaja ydinmaaseutu.

Satakunnan kokonaispäästöjä on saatu Hinku-laskennan mukaan vähennettyä 42,5 % ja asukaskohtaisia päästöjä 37 % vuosien 2007–2022 välillä. (koko Suomessa vähenemä kokonaispäästöissä 37,3 %). Suomen merkittävin tulvariskialue sijaitsee Porissa (Kokemäenjoki).

Satakunnan rannikkovesien (Selkämeri) ekologinen tila vuonna on ollut pääosin tyydyttävä tai välttävä (2019.) Sisävesistöjen tilanne Satakunnassa on koko Suomeen verrattuna heikko. Säskylän Pyhäjärven ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi. Pintavesien tilaa heikentää pääasiassa vesien rehevöityminen, joka johtuu liiallisesta ravinnekuormituksesta.

Metsäiset ympäristöt muodostavat yhdessä suo- ja kosteikkoalueiden kanssa rungon Satakunnan ekologiselle verkostolle. Satakunnan maa-alueista noin 68 % on metsää, josta suurin osa (noin 90 %) on puuntuotannossa. Satakunnan soiden ojitusaste on korkea; yli 75 % soista on ojitettu.

Kansainvälinen toiminta ja verkostot

Satakunnassa toimii useita kansainvälisiä yrityksiä, jotka ovat osa globaaleja arvoketjuja erityisesti teknologia-, metalli-, energia- ja elintarviketeollisuudessa. Esimerkiksi Harjavallan metalliklusteri, Rauman meriteollisuus ja Porin ja Ulvilan automaatio- ja robotiikkakeskittymät houkuttelevat osajia ja investointeja myös ulkomailta. Olkiluodon ydinvoimalaitoksen rakentaminen ja käyttö on tuonut Satakuntaan merkittävän määrän kansainvälistä työvoimaa ja asiantuntijoita erityisesti Porin ja Rauman seuduille.

Kansainväliset opiskelijat ovat tärkeä osa maakunnan osajapohjaa ja potentiaalisia tulevaisuuden työntekijöitä. Koulutussektorilla kansainvälistyminen näkyy kv-opiskelijamäärien kasvamisena sekä toisella asteella että korkeakoulutuksessa.

Ukrainalaisten määrä Satakunnassa on kasvanut erityisesti vuoden 2022 jälkeen, ja he muodostavat merkittävän osan maakunnan ulkomaalaistaustaisesta väestöstä. Samalla maahanmuuttajien kokonaismäärä on nousut – vuosina 2023 ja 2024 nettomaahanmuutto oli ennätyksellisen suurta, lähes 1 700 henkilöä vuodessa.

Satakunnan kansainvälinen kehittämistoiminta suuntautuu keskeisesti Euroopan Unionin kumppanuuksiin ja verkostoihin. Merkittävä yhteistyötaho on West Finland European Office (WFEO) eli Länsi-Suomen Eurooppa-toimisto, joka on neljän maakunnan liiton yhteinen toimipiste Brysselissä (Etelä-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pohjanmaa ja Satakunta). Toimiston henkilökunta auttaa maakunnan toimijoita kansainvälisessä verkostoitumisessa, yhteistyökumppaneiden löytämisessä, hankerahoituksen selvittämisessä ja EU-tiedon hankkimisessa. Toimisto tukee Satakuntaliittoa muun muassa edunvalvonnassa, EU:n innovaatiokumppanuuksissa sekä edustaa maakuntaa ja Länsi-Suomea ERRIN-verkostossa (European Regions for Research and Innovation Network).

Neljäntoista (14) työryhmän kautta toimiva ERRIN-verkosto vaikuttaa aktiivisesti EU:n tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaan alueiden näkökulmasta sekä edesauttaa alueiden välistä yhteistyötä. Satakuntaliitto on lisäksi mukana Euroopan komission perustamassa älykkään erikoistumisen foorumissa (S3) ja sen eri teema-alustoissa (uudistuva teollisuus, energia sekä maa- ja elintarviketalous).

Maa- ja elintarviketalouden alalla toteutettavaa yhteistyötä tukee aktiivinen toiminta ERIAFF-verkostossa (European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry). ERIAFF pyrkii

vaikuttamaan eurooppalaisen kestävä ja tuottavan maatalouden innovaatiokumppanuuden (EIP agricultural productivity and sustainability) kehitykseen ja sisältöihin. Lisäksi ERIAFF tuo yhteen metsäalan toimijoita ja pyrkii vaikuttamaan EU-tason kysymyksiin metsäasioissa. Verkosto pyrkii edistämään kumppanuuksien syntymistä muun muassa seuraavissa aihepiireissä: biodiversiteetti ja ekosysteemipalvelut, innovatiiviset tuotteet ja palvelut tuotantoketjussa, ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen varautuminen, biotalous, ruokaturva, ruokaturvallisuus ja terveelliset elämäntavat, maatalouden tuottavuus ja resurssitehokkuus.

Satakunta on valittu Euroopan komission innovaatiolaaksoksi (kiertotalous ja biotalous) vahvistamaan Euroopan innovaatioekosysteemejä. Innovaatiolaaksot sitoutuvat tekemään yhteistyötä paikallisten ja EU:n laajuisten haasteiden ratkaisemiseksi sekä edistämään globaaleja kestävyyshankkeita. Satakunta kuuluu myös Robocoast EDIH –verkostoon, jonka tavoitteena on yksityisen ja julkisen sektorin digitalisaation nopeuttaminen sekä pk-yritysten tuottavuuden ja kilpailukykyyn kehittäminen digitalisaatiota

2.1. Satakunnan profiili

Satakunnan profiili (kuva 3.) kuvaa maakunnan osuutta koko maasta verrattuna väestöosuuteen, joka on 3,8 % (v. 2023). Profiilissa korostuvat vahvuutena sähköntuotanto (35 % Suomesta), maakunnassa tuotetun viennin arvo (7,4 %) sekä satamien kautta kulkeva vienti (10,6 %) ja tuonti (6,7 %). Satakunnan usean teollisuuden haaran tuotannon arvonlisäys ja liikevaihto ylittävät selvästi väestöosuuden (teknologia-, metsä- ja elintarviketeollisuus). Jalostussektorin arvonlisäys ja investointien taso ylittävät myös väestöosuuden.

Selvästi alle väestöosuuden ovat mm. t&k-menot (0,9 %) sekä korkeakoulutettujen osuus, jossa ero kasvaa koko maan keskiarvoon koulutustason noustessa. Myös monet väestömuuttajat ovat alle väestöosuuden, kuten muuttoliike. Yrityskannan ja aloittaneiden yritysten, kasvuyritysten sekä yrittäjien osuus jäävät myös hieman alle väestöosuuden. Palveluiden arvonlisäys jää jonkin verran alle väestöosuuden.

edistämällä.

Satakuntalaisille kehittäjä-, koulutus- ja tutkimusorganisaatioille on syntynyt yhteistyöverkostoja ympäri Eurooppaa ja näitä voidaan hyödyntää myös jatkossa. Muun muassa satakuntalaiset Leader-toimintaryhmät ovat luoneet yhteistyösuhteita Eurooppaan, ja edistäneet alueensa yhdistysten ja yritysten kansainvälisiä yhteistyösuhteita.

Satakunnassa on tunnistettu tarve panostaa työ- ja koulutusperustaiseen maahanmuuttoon. Satakunnan kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strategisen ohjelman 2040 tavoitteena on edistää työ- ja koulutusperustaista maahanmuuttoa, vahvistaa pitovoimaa kansainvälisistä osaajista, edistää kansainvälisten osallistujien työllisyyttä sekä vahvistaa maakunnallista yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

Kuva 3. Maakunnan profiili, osuus koko maasta (2022-2023)

2.2. Satakunnan strateginen toimintaympäristö

Satakunnan tilannekuvasta nousee esille toimintaympäristössä vaikuttavia, strategisesti tärkeitä, elinvoiman kannalta ratkaisevia tekijöitä. Nämä ovat tekijöitä, joissa pitää onnistua, jotta alue kehittyä tavoiteltujen tulevaisuuskuvien mukaisesti. Ne ovat vahvuksiamme ja mahdollisuuksiamme, jotka tuovat meille kilpailuetua ja kokonaisuuksia, jotka ovat maakunnan aluekehittämisen kannalta merkittäviä kuten esim. maakunnan sijainti rannikolla, osaamis- ja innovaatioklusterit ja teollisuuden monipuolisuus. Toisaalta ne voivat olla myös tunnistettuja ja heikkouksia ja uhkia, joiden vaikutusta pyritään vähentämään aluekehittämisen keinoin, yhteistyöllä ja uusien ratkaisuin.

Vahvuudet ja mahdollisuudet kuvastavat maakunnan osaamis- ja rakennetekijöitä, jotka osaltaan toimivat maakunnan kehittämisresursseina. Rakenteelliset tekijät ovat maakunnan aluekehittämisen kannalta merkittäviä kuten esim. maakunnan sijainti rannikolla, teollisuuden monipuolisuus ja luonnonympäristö. Osaamistekijät tuovat esille maakunnan toimijoiden vahvoja sisältöjä.

VAHVUUDET

- ▶ monipuolinen teollisuuden toimialarakenne, teollisuuden vientipainotteisuus ja kiinnittyminen globaaleihin arvoketjuihin
- ▶ satamat ja sijainti rannikolla, lentokenttä
- ▶ monipuolinen energiantuotanto, ja vahva energiainfrastruktuuri (monipuolinen ja määrältään suuri sähköntuotanto, vahva sähköverkko, LNG terminaalit, vetyputkisuunnitelmat)
- ▶ teollisuuden tuotannon arvonnäkökulma, jalostuksen arvonnäkökulma
- ▶ osaamis- ja innovaatioklusterit sekä vahvat teolliset keskittymät: mm. automaatio- ja robotiikka, meri-, metalli-, teknologiametalli-, mineraali- ja energiaklusteri, korkean teknologian teollisuusalueet ja -vyöhykkeet
- ▶ jäänmurtaja- ja arktisen meriliikenteen osaamiskokonaisuus
- ▶ tulevaisuuden ympäristö- ja energiateknologioiden osaaminen
- ▶ ydinvoimaosaaminen ja ydinjätteen loppusijoitusratkaisu
- ▶ Satakunnan ruokaketju on osa kansallista huoltovarmuutta, monialainen ja erikoistunut alkutuotanto ja elintarvikeklusteri
- ▶ kansainvälisesti merkittävä metsäteollisuuden keskittymä
- ▶ metsävarat, metsä- ja biotalouden sekä kiertotalouden osaaminen
- ▶ hyvinvointi- ja terveysteknologiaosaaminen
- ▶ Porin yliopistokeskus, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Turun yliopiston opettajankoulutuslaitoksen (OKL) Rauman kampus, Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak Pori), Satakorkea -yhteistyö, ammatillisen koulutuksen järjestäjien yhteistyö, koulutuspaikkoja kaikilla koulutusasteilla
- ▶ data-analytiikka-, tekoälyosaaminen
- ▶ osaaminen vesiensuojelussa ja tutkimuksessa, vesistöjen ja muun luonnonympäristön hoidossa
- ▶ jalostustoiminnan yritykset investoivat maakuntaan, yritysten investoinnit tutkimukseen ja innovointiin
- ▶ verkostoitunut yrittäjyyden edistämisen ja yrittäjyyskasvatuksen yhteistyö
- ▶ varuskunnat, puolustusteollisuuden potentiaali, huoltovarmuus
- ▶ erityisosaamista usealla turvallisuuden osa-alueella, Porin Turvallisuuskeskus sekä harjoitusalueet
- ▶ Selkämeri ja vesistöt, pohjavesivarat
- ▶ kansallinen, ylimatekunnallinen ja kansainvälinen verkostoituminen ja yhteistyö, maakunnan sisäisten verkostojen vahvuus
- ▶ monimuotoinen luonto-, liikunta-, ulkoilu- ja kulttuuriympäristö, monipuolinen ja rikas kulttuuriperintö
- ▶ elämys- ja hyvinvointitalous (kulttuuri, matkailu, tapahtumat, liikunta- ja muut hyvinvointipalvelut)
- ▶ toimivat paikallisyhteisöt, järjestöjen osaaminen ja yhteistyö
- ▶ viihtyisä elinympäristö ja toimiva, arjen sujuvuuden mahdollistava yhdyskuntarakenne, vaihtoehtoiset asuin ympäristöt, toimivat paikallisyhteisöt, järjestöjen monipuolinen osaaminen ja yhteistyö
- ▶ International House -konsepti

MAHDOLLISUUDET

- ▶ uudistuvan teollisuuden mahdollisuudet, (teollisuus 4.0 ja 5.0)
- ▶ huoltovarmuuden roolin kasvu
- ▶ puolustusteknologia ja kaksikäyttökäytännöt
- ▶ puhtaan siirtymän mahdollisuuksiin sisältyy myönteisen päästökäytännön lisäksi myös uudet avautuvat liiketoimintamahdollisuudet sekä pilotit markkina-alueen yrityksille.
- ▶ Invest-in toiminta
- ▶ Euroopan komission innovaatiolaakso (kiertotalous ja biotalous)
- ▶ Robocoast- EDIH -verkosto
- ▶ vihreä vetytalous
- ▶ yhteiskunnan sähköistyminen ja energiamurros, jotka lisäävät teknologiametallien kysyntää ja luovat kasvua teknologiaklusterin yrityksille sekä kasvun mahdollisuuksia myös akkumateriaalien kierrättämiselle
- ▶ puolustusyhteistyö (NATO)
- ▶ ilmaliikenne- ja avaruusteknologian yhteistyön kehittäminen (NASA)
- ▶ sijainti rannikolla, turvallisuusrannikko, satamien ja satamayhteyksien kehittäminen
- ▶ työ- ja koulutusperäinen maahanmuutto
- ▶ osaamis- ja innovaatioklustereiden kansainväliset kumppanuudet
- ▶ korkean jalostusasteen palvelujen kehittäminen (digitaalisuus, tekoäly) sekä start up-toiminta
- ▶ yritysten uudistuminen, kasvu ja kilpailukyvyyn parantaminen

HEIKKOUEDET

- ▶ laskeva väestömäärä
- ▶ työvoiman saatavuushaasteet, työvoiman kohtaanto-ongelmat
- ▶ osuus tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan menoista on vähäinen
- ▶ alueelliset erot väkiluvun muutoksessa ja väestön ikääntyminen, ikärakenne koko maan tasoa iäkkäämpi, taloudellinen huoltosuhde kansallista tasoa heikompi, samoin väestöllinen huoltosuhde
- ▶ työllisten osuus väestöstä koko maan tasoa alhaisempi
- ▶ tuottavuuskehitys (osa toimialoista)
- ▶ harjoittelupaikkojen vähäisyys
- ▶ rajoitteet saavutettavuudessa
- ▶ alemman tieverkon heikko kunto, rataverkon häiriöherkkyyks
- ▶ vesistöjen tilan heikkeneminen ja hidas elpyminen
- ▶ kulttuuriympäristöjen hoidon haasteet
- ▶ korkeakoulutettujen ja tutkijakoulutuksen saaneiden määrä
- ▶ hyvinvointihaasteet ja niistä aiheutuvat kustannukset
- ▶ luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen (luontokato)
- ▶ Suomen merkittävin tulvariskialue
- ▶ väestön väheneminen, suuret alueelliset erot väkiluvun muutoksessa ja ikärakenteen vinoutumisessa
- ▶ osallisuuden ja mielen hyvinvoinnin tilanne,
- ▶ nuorten pahoinvointi

UHAT

- ▶ väkiluvun kehitys pitkällä aikavälillä laskeva
- ▶ osaavan työvoiman puute, työikäisten määrän lasku
- ▶ kansallisten t&k -panosten vähäisyys Satakunnassa
- ▶ julkisten palvelujen saatavuuden heikentyminen
- ▶ koulutuksen aloituspaikkojen väheneminen
- ▶ veto- ja pitovoiman heikkeneminen
- ▶ sähkönsiirtoyhteyksien riittävyys
- ▶ sään ääri-ilmiöt, sää- ja vesiolojen muutokset, Suomen merkittävin tulvariskialue (Pori)
- ▶ luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen
- ▶ lainsäädännön muutosten vaikutukset pidemmällä aikavälillä kv-koulutuksen vetovoimaan
- ▶ kilpailu osaajista ja investoinneista muiden alueiden kanssa

Toimintaympäristön vahvuudet ja mahdollisuudet edesauttavat alueen muutosjoustavuutta eli resilienssiä sekä mahdollistavat Satakunnan kilpailukyvn ja elinvoiman vahvistumisen. Maakunnan elinvoima koostuu useasta toisiinsa kytkeytyvästä kokonaisuudesta, kuten esimerkiksi elinkeinorakenteesta ja aluetalouden vahvuudesta, elinkeinoelämän toimintaympäristöstä ja menestyksestä, infrasta ja saavutettavuudesta, maankäytön ratkaisuista, koulutuksesta ja osaamisesta sekä asukkaiden ja työntekijöiden hyvinvoinnista.

Vahvuuksien ja mahdollisuuksien lisäksi on keskeistä tunnistaa ja vastata myös keskeisiin heikkouksiin ja uhkiin kuten esimerkiksi työikäisen väestön vähenemiseen ja ikääntymiseen, väestön hyvinvointiin liittyviin haasteisiin, ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, ympäristön tilaan, julkisten palvelujen muutokseen ja saavutettavuuteen.

Toimintaympäristön muutosten ennakointi ja menestystekijöihin vaikuttavien tekijöiden arviointi on aluekehittämisen kannalta keskeistä, jotta esimerkiksi kehittämistoimia kyetään suunnitamaan tavoiteltuihin tuloksiin.

2.3. Muutoksen avainajurit

Tilannekuvasta, toimintaympäristön analyysistä, maakunnan profiilista sekä valmisteluprosessin havainnoista on tunnistettu Satakunnan toimintaympäristön muutoksen avainajureita. Muutoksen avainajurit (kuva 4.) ovat tekijöitä, jotka edistävät muutosta ja vaikuttavat mm. elinvoiman vahvistamistarpeisiin sekä maakuntaohjelman sisältöön.

Kuva 4. Muutoksen avainajurit

Muutosajurit kytkeytyvät aluekehittämisen kriittisten menestystekijöiden tarkasteluun ja edistävät osaltaan strategisen kehittämisen tulevaisuustarkastelua. Satakunta-strategian tulevaisuuskuvien mukaan **Satakunta on vuonna 2050 elinvoimainen ja uudistuva maakunta, osaava ja vastuullinen sekä hyvinvoiva ja vetovoimainen maakunta. Maakuntaohjelmassa 2026–2029** tulevaisuuskuvia tavoitellaan neljän vuoden tähtäimellä, tavoitteena on Satakunnan kilpailukyvyyn ja elinvoimaisuuden edistäminen.

Maakuntaohjelmassa keskitytään vuosina 2026–2029 aikana toteutettaviin kehittämissisioihin, joiden taustalla vaikuttavat Satakunta-strategian tulevaisuuskuvat, maakunnan tilannekuva sekä tunnistetut muutoksen avainajurit.

3. Maakuntaohjelma 2026–2029 – Satakunnan kehittämismissiot

Satakunnan maakuntaohjelman tavoitteena on maakunnan elinvoiman ja kilpailukyvyn vahvistaminen ja kehittämismissiot kuvaavat tehtäviä, joihin tulee keskittyä halutun muutoksen tai päämäärän saavuttamiseksi.

Satakunnan maakuntaohjelman 2026–2029 strategiset kokonaisuudet on tilannekuvan, havaittujen muutosajureiden sekä valmisteluprosessin pohjalta tehdyn analyysin pohjalta tiivistetty kolmeen kehittämismissioon: missiot täydentävät toisiaan ja niillä on vaikutusta toisiinsa.

3.1. Paras sijainti

Kehittämismissiomme: Satakunnan sijainti on Suomen paras. Tarjoamme parhaan ympäristön sähkön hyödyntämiseen ja huolehdimme siitä, että energiaklusterimme kasvaa puhtaan siirtymän kautta. Kytkemme koko Suomen Satakunnan satamien kautta Eurooppaan ja maailmalle. Geopolitiikan murroksen myötä Satakunnasta on tullut Suomen turvallisuusrannikko. Satakunta on Suomen paras maakunta elinvoiman ja uudistumisen kannalta.

Muutosajureiden mukaisesti Satakunnan asema on muuttunut geopolittisen murroksen myötä. Satakunta on Suomen turvallisuusrannikko ja portti länteen. Teollinen tuotanto etsii nyt paikkaansa alueelta, jossa on saatavana puhdasta energiaa. Satakunnalla on merkittävä rooli Suomen turvallisuusrannikkona juuri logistisen sijaintinsa, teollisuutensa, vientisatamiensa ja kahden varuskuntansa vuoksi. Maakunnan merkitys turvallisuusrannikkona vahvistui vielä, kun syyskuussa 2024 astui voimaan Suomen ja Yhdysvaltojen välinen puolustusyhteistyösopimus (DCA). Monipuolistuva ja vahvistuva elinkeinoelämä sekä maakunnan merkityksellisyys kokonaisturvallisuudelle ja huoltovarmuudelle luovat positiivisen tulevaisuusnäkökulman Satakuntaan. Huoltovarmuutta vahvistetaan myös uusien arvoketjujen, teknologioiden ja monipuolistuneen ruuantuotannon avulla. Digitalisaatio, tekoäly uudet teknologiat ja kansainvälisyys tukevat uusien alojen kehittymistä ja elinvoimaa.

Satakunta houkuttelee puhtaaseen energiaan nojaavaa tuotantoa mm. hyvillä siirtoyhteyksillä ja vihreään, puhtaaseen tuotantoon soveltuvilla alueilla sekä Invest- in toiminnalla. Keskeistä uudistumisessa on globaaliin kilpailutilanteeseen ja geopolitiikan muutoksiin vastaaminen sekä mm. kilpailukyvyn ja resilienssin eli muutosturvallisuuden vahvistaminen ja tuottavuuden parantaminen huomioiden ilmasto- ja hiilineu-

- ▶ Paras sijainti
- ▶ Kasvava maakunta
- ▶ Onnellisten paikka

Kehittämismissiot kuvaavat Satakunnan tavoitteellista tahtotilaa, jota kohti maakuntaa halutaan kehittää valtuustokaudella 2026–2029. Kukin kehittämismissio myös osaltaan tukee Satakunnan maakuntasuunnitelma 2050:n tulevaisuuskuviua. Kehittämismissioiden osalta on huomioitu kytkeytyminen muutosajureihin sekä tuotu esille missioon liittyviä kehittämistavoitteita ja -toimenpiteitä.

traalisuustavoitteiden mukainen vastuullinen toiminta. Juuri nyt sijainti on vahvuutemme.

Kehittämistavoitteet 2026–2029

Kytkemme koko Suomen Satakunnan turvallisuusrannikon satamien ja meriliikenteen kautta länteen ja Eurooppaan. Satakunnassa sijaitsee kansallisesti ja eurooppalaisesti merkittävä meriklusteri, joka kattaa telakkateollisuuden, jäänmurtajaosaamisen, satamatoiminnot, merilogistiikan ja siihen liittyvät alihankintaketjut. Tavoitteena on, että Satakuntaan muodostuu Itämeren johtava meriteollisuuden ja arktisen meriliikenteen osaamiskeskittymä vuoteen 2029 mennessä. Tarjoamme myös hyvän sijaintipaikan investoinneille, turvallisuus- ja puolustusteollisuudelle sekä vahvistamme Satakunnan asemaa ja brändiä kansainvälisenä toimijana ja merkittävänä vientimaakuntana.

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Parannamme saavutettavuutta ja logistiikan toimivuutta liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Saavutettavuus ja logistiikka ovat tärkeitä elinkeinoelämälle, asumiselle ja varuskuntien toimintakyvylle.

- ▶ Kehitämme huoltovarmuuden ja alueellisen Maakuntaohjelma 2026-2029 15

varautumisen sekä sotilaallisen liikkuvuuden osalta Satakunnan infraa (Valtatiet 2, 8, 11, 12, 23, kantatie 44, rataverkko (ml. Pori-Parkano-Haapamäki raideyhteys, lentokenttä, lento-yhteydet satamat).

- ▶ Parannamme Porin ja Tampereen välistä henkilö- ja tavaraliikenteen ratayhteyttä sekä älyliikenteen ratkaisuja vt 11, vt 8:n ja vt 2:n yhteyksissä.
- ▶ Edistämme meri-, ilma-, raide- ja tielogistiikan yhteensovittamista.
- ▶ Kehitämme lentokentän palvelutasoa koulutuskenttänä sekä lentokenttäalueen profiilia vähähiilisen ja turvallisen ilmailun ja logistiikan keskuksena.
- ▶ Vahvistamme Satakunnan roolia arktisen meriliikenteen ja jäänmurron eurooppalaisena keskuksena, mukaan lukien suunnittelu-, valmistus- ja elinkaaripalvelut sekä vähäpäästöiset käyttövoimat.
- ▶ Edistämme jäänmurtajiin liittyvien investointien ja TKI-hankkeiden rahoitusta (EU CEF/TEN-T, EDF, Horisontti, kansallinen) ja kehitämme Security & Dual-Use-innovaatioympäristöä meriklusteriin (testialustat, simulaatiot, kykyjen arviointi).
- ▶ Kehitämme Satakunnan satamien sisämaayhteyksiä kansainvälisinä solmukohtina.
- ▶ Vahvistamme Porin sataman roolia länsirannikon keskeisenä vienti- ja logistiikkakeskuksena, joka palvelee myös vihreän siirtymän investointeja ja kiertotalousklustereita.
- ▶ Edistämme turvallisuus- ja puolustusalan tutkimus- ja kehittämistoimintaa, josta syntyy uusia mahdollisuuksia yritys yhteistyölle niin puolustusvoimien kuin Naton sekä EU:n kanssa.
- ▶ Lisäämme teollisuuden ja koko elinkeinoelämän varautumiseen, turvallisuustietoisuuteen sekä kriisinkestävyyteen liittyvää osaamista ja yhteistyötä sekä riskienhallintaosaamista ja varautumis- ja turvallisuussuunnittelua.
- ▶ Kehitämme Turvallisuuskeskuksen (Safety and Security Center) toimintaa osana huoltovarmuutta- ja turvallisuutta.
- ▶ Lisäämme Satakunnan vientiteollisuudelle kansallisia t&k- panoksia.
- ▶ Sujuvoitamme lupakäytäntöjä ja lisäämme sääntelyn ennustettavuutta osana suotuisaa toimintaympäristöä.

Vahvistamme Satakunnan energiakeskittymää, koska yhteiskunnan sähköistyminen ja energiamurros tuovat Satakunnalle mahdollisuuksia.

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Vahvistamme Satakunnan asemaa monipuolisen energiatuotannon osaamiskeskittymänä.
- ▶ Lisäämme monipuolista energia-alan osaamista ja koulutusta, liiketoimintaa sekä kansainvälistä yhteistyötä.
- ▶ Edistämme uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä sekä liiketoimintaosaamista.
- ▶ Pilotoimme älykkäitä sähköverkkoja (smart grids), jotka mahdollistavat kulutuksen optimoinnin ja uusiutuvan energian tehokkaan integroinnin.
- ▶ Kehitämme sähköverkkoja ja verkkoliityntöjä vihreän siirtymän tarpeisiin soveltuvaksi.
- ▶ Edistämme vetyputki-infrastruktuurin toteutumista.
- ▶ Kehitämme vihreän teollisuuden ja uusiutuvan energian innovaatiokeskittymän, jossa yhdistyvät teollinen kiertotalous, vetytalous ja automaation huippuosaaminen.
- ▶ Edistämme satakuntalaisten yritysten mukaanpääsyä vihreän siirtymän investointien toteuttamiseen.
- ▶ Vahvistamme kiertotaloutta, joka on kriittisten raaka-aineiden riittävyden, kestävyys- ja hyväksyttävyyden kannalta tärkeää teknologiametalliklusterille.
- ▶ Edistämme uusia akkumateriaalien- ja metallienkierrätysinvestointeja sekä teknologia- ja akkumetallien valmistusta.

Mahdollistamme tuottavuuden kasvun sekä uudistamme Satakunnan kilpailukykyä vahvistavia teollisia keskittymiä sekä niihin liittyviä yritysalueita.

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Laadimme Satakunnalle teollisuusstrategian.
- ▶ Nostamme Satakunnan tutkimus- ja kehitystoiminnan tasoa.
- ▶ Edistämme maakunnan korkeakoulutusta sekä jatkuvaa oppimista.
- ▶ Vahvistamme tutkimusinstituuttien ja -keskusten toimintaa.
- ▶ Suuntaamme resursseja käytännönläheiseen implementoitavaan tutkimukseen, jossa toimijat tuottavat yhdessä tuloksia.
- ▶ Luomme yhteisiä foorumeita tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan edistämiseksi.
- ▶ Vahvistamme tuottavuuden kasvua hyödyntämällä digitalisaatiota, uusia teknologioita ja innovatiivisia ratkaisuja.
- ▶ Luomme maakunnalle yhteisen brändin ja

vahvistamme vetovoimaviestintää osaamises-
tamme ja vahvuusistamme.

- ▶ Kokoamme Satakuntaan turvallisuus- ja puo-
lustuskluusterin innovaatioverkoston.
- ▶ Tunnistamme maakunnan keskeiset alihank-
intaverkostot ja vahvistamme niiden kytketty-
mistä arvoketjuihin.

Toteutamme puhtaan siirtymän ja hiilineutraa- lisuuden etenemisen Satakunnassa.

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Kehitämme uusia teknologisia ratkaisuja ja
innovaatioita teollisuudelle esim. digitalisaa-

tion, robotiikkaan, automaatioon, logistiik-
kaan ja puhtaaseen siirtymään liittyen.

- ▶ Vahvistamme yritysten toimintaympäristöä
investointien sekä uusien yritysten ja osaavan
työvoiman houkuttelemiseksi.
- ▶ Lisäämme Invest-in toimintaa.
- ▶ Edistämme puhtaan siirtymän hankkeita ja
investointeja sekä tavoitteiden yhteensovit-
tamista sekä kokonaisvaltaista vaikutusten
arviointia.

3.2. Kasvava maakunta

***Kehittämismissiomme:** Satakunta on kasvava maakunta. Vastaamme tule-
vaisuuden väestörakenteen kehitykseen sekä työvoimatarpeeseen kansain-
välistymällä. Edistämme osaavan työvoiman saantia ja maakunnassa opiskelee
aikaisempaa enemmän opiskelijoita. Kasvatamme Satakunnan yritysesysteeme-
jä kestävästi. Luomme Satakunnasta Suomen uudistuvan yrittäjyysmaakunnan.
Vahvistamme koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden toimintaa sekä uudistamme
toimintatapoja. Teemme vastuullisesta toimintatavasta maakunnan yrityksille ja
toimijoille kilpailuedun. Satakunta on osaava sekä vastuullinen.*

Muutosajureiden mukaisesti kasvu perustuu
yhä enemmän osaamiseen, tutkimukseen ja
innovaatioihin. Satakunnassa on tarve nostaa
tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan
tasoa etenkin älykkään erikoistumisen toimialoil-
la. Koulutusmahdollisuudet houkuttavat nuoria
jäämään maakuntaan ja ylläpitävät maakunnan
inhimillistä pääomaa ja uusiutumiskyvykkyyttä.
Vahva koulutus ja monimuotoiset mahdolisuu-
det osaamisen kehittämiseen sekä työ- ja koulu-
tusperäinen maahanmuutto varmistavat osaavan
työvoiman saatavuuden.

Kasvun uudet versot ja puhtaan siirtymän mah-
dollisuudet otetaan huomioon samoin kuin
kehittyvien alojen sekä muutostrendien mah-
dollisuudet, mm. digitalisaatio ja tekoäly, uudet
teknologiat, datatalous, kansainvälisyys, palvelu-
liiketoiminta. Satakunnan kärkiklusterit ja teollis-
et keskittymät ovat vahvuuksia ja niiden tulee
myös uudistua. Kansallisten ja kansainvälisten
verkostojen rakentuminen ja verkostoissa toi-
miminen ovat merkittäviä tekijöitä maakunnan
kärkialojen vahvistumiselle, samoin kasvualojen
kehittyminen ja yrittäjyyden vahvistaminen koko
maakunnassa.

Vähähiilisyiden kautta tapahtuva energiamur-
ros sekä yhteiskunnan sähköistyminen ovat
Satakunnalle mahdollisuuksia. Keskeistä on
osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen
väestön ikääntyessä. Vastuullisuuden merkitys
kasvaa koko yhteiskunnassa. Luonnon moni-

muotoisuuden, vähähiilisyiden huomiointi sekä
ilmastonmuutokseen varautuminen sekä sopeu-
tuminen on osa kestävästä kasvu.

Kehittämistavoitteet 2026–2029

**Luomme maakunnan koulutus- ja tutkimus-
organisaatioihin uusia toimintatapoja sekä
uudistamme osaamista ja elinkeinorakennetta
tiivissä yhteistyössä työelämän kanssa. Huoleh-
dimme maakunnan sosiaalisesta ja kulttuuri-
sista pääomasta sekä niiden vahvistumisesta.**

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Lisäämme yritys-oppilaitosyhteistyötä, joka luo
osaamista ja osaajia yrityksiin.
- ▶ Varmistamme koulutustarjonnan sekä harjoit-
telu- ja oppisopimuspaikkojen saatavuuden
huomioiden niin nuorten koulutuksen kuin
yritysten tarpeisiin nopeasti vastaavan täyden-
s- ja uudelleen kouluttautumisen.
- ▶ Ennakoimme sekä pitkän että lyhyen aikavälin
osaamis- ja koulutustarpeita, jotta maakun-
nan koulutustarjonta kohtaisi mahdollisim-
man hyvin maakunnan toimijoiden koulutus-
ja osaamistarpeen.
- ▶ Edistämme osaavan työvoiman saatavuutta
kehittämällä jatkuvan oppimisen palveluja,
oppimisympäristöjä sekä oppilaitosten ja yri-
tysten välistä yhteistyötä.

- ▶ Vahvistamme toisen asteen ammatillisen koulutuksen roolia osaavan henkilöstön tuottajana eri alojen yritysten työvoimatarpeisiin.
- ▶ Vastaamme uuden kansallisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision tavoitteisiin kehittämällä korkeakoulutusta Satakunnassa.
- ▶ Asetamme tavoitteeksi luoda alueellisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kehittämisen pitkän aikavälin ratkaisuja.
- ▶ Kehitämme ja vahvistamme jatkuvan oppimisen mahdollistavia, vetovoimaisia koulutuspolkuja opiskelijoille ja työntekijöille aina tohtoriksi asti.
- ▶ Vahvistamme Satakunnan älykkään erikoistumisen osaamisalueita sekä innovaatioiden ja uusien ratkaisujen kehittämistä vastuullisesti ja kestävästi, vihreän siirtymän tavoitteet ja digitalisaation mahdollisuudet huomioiden.
- ▶ Edistämme koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä hyvinvointialueen yhteistyötä osaamisen vahvistamisessa sekä maakunnan strategisessa kehittämisessä ja t&k -toiminnassa.
- ▶ Kehitämme korkeakoulutuksen ja tutkimuksen keskittymää huoltovarmuuden, puolustusteknologian ja kaksikäyttötekniikan edistämiseksi.
- ▶ Edistämme teknologia-, energia- ja hyvinvointialojen tutkimusta sekä kehitämme uusia maisteri- ja tohtoripolkuja yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten korkeakoulujen kanssa.
- ▶ Vahvistamme ilmastonmuutoksen hillintään ja varautumiseen liittyvää osaamista.

Tavoitteenamme on, että Satakunnan nettomääräisen väestön tuloaste vuonna 2040 on sama kuin Suomessa vuonna 2040. Tavoitteenamme on myös, että Satakunnassa asuvien ulkomaan kansalaisten työllisyysaste on samalla tasolla kuin Suomen kansalaisten työllisyysaste.

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Kasvatamme työ- ja koulutusperustaista maahanmuuttoa sekä parannamme kotoutumista.
- ▶ Vahvistamme veto- ja pitovoimaa kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien näkökulmasta.
- ▶ Edistämme kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien integroitumista maakuntaan edistämällä työllisyyttä ja tukemalla työharjoittelu- ja työpaikkojen saatavuutta.
- ▶ Vahvistamme maakunnallista yhteistyötä eri toimijoiden välillä.
- ▶ Lisäämme korkeakoulutuksen kansainvälisten

opiskelijoiden aloituspaikkojen määrää.

- ▶ Vahvistamme International House-konseptin kehittymistä Satakunnassa. Laajennamme konseptia maakunnan jokaiselle seudulle.
- ▶ Edistämme pk-yritysten pääsyä kansainvälisille työmarkkinoille kehittämällä neuvontaa, rekrytointikanavia ja kotouttamisen tukipalveluita.

Huomioimme teknologisen kehityksen (ml. murrosteknologiat), muuttuvat osaamistarpeet ja työn murroksen. Päivitämme osaamista, ylläpidämme jatkuvaa oppimista sekä edistämme työvoiman kohtaantoa. Luomme koulutuksen ja tieteen avulla yhteiskuntaa vahvistavaa ja uudistavaa sivistysperustaa.

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Kehitämme työelämän laatua sekä tuemme työelämän nivelvaiheita, jotta voimme vastata työn murrokseen.
- ▶ Ennakoimme osaamistarpeita ja panostamme koulutuksen kehittämiseen siten, että se palvelee jatkuvasti muuttuvia osaamistarpeita.
- ▶ Edistämme yhteistyötä työvoiman osaamisen ja työmarkkinoiden kehittämisessä.
- ▶ Seuraamme teknologisen kehityksen tilannekuvia, johdamme tiedolla ja tunnistamme uudet potentiaalit.
- ▶ Vahvistamme kehittämistoimijoiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden, hyvinvointi- ja työllisyysalueiden sekä elinkeinoelämän ennakointi- ja innovaatiotoiminnan maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.
- ▶ Edistämme aineettoman arvonluonnin osaamista.

Olemme aktiivisena toimijana mukana kansainvälisissä ja globaaleissa kehityskuluissa sekä tunnistamme uudet potentiaaliset avaukset.

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Vahvistamme satakuntalaisia innovaatio- ja osaamisklustereita ja niiden kytkeytymistä kansainvälisiin kumppanuuksiin ja toimintaan.
- ▶ Kasvatamme teollisuuden tuotteiden ja palveluiden jalostusarvoa ja luomme edellytykset uusille markkina-avauksille ja sitä kautta kansainväliselle kasvulle.
- ▶ Houkuttelemme osaamisen ja arvoverkkojen kautta maakunnan teollisiin keskittymiin lisää toimijoita ja investointeja.
- ▶ Vahvistamme koulutus- ja tutkimuslaitosten monipuolista teknologioiden käyttöönotto- ja

muuta osaamista (ml. evaluointi- ja testaustointiminta) puolustusteollisuuden pk-yritysten TKI-toiminnan, verkostoitumisen sekä kansainvälistymisvalmiuksien edistämiseksi.

- ▶ Edistämme Satakunnan toimijoiden kytkeytymistä ilmailu- ja avaruusteknologiaa hyödyntäviin hankkeisiin.
- ▶ Suuntaamme kehittämisresursseja uusiin avauksiin, maakunnan teollisten keskittymien vahvistamiseen sekä kärki- ja kasvualojen menestymiseen. (Satakunnan älykkään erikoistumisen strategia täsmentää kehittämistoimenpiteitä)

Luomme kestävästä kasvusta ja resurssiviisaudesta Satakunnan kilpailuedun. Edistämme vastuullista toimintaa, tuotantoa ja jalostusta. Mahdollistamme uusien investointien sijoittumisen Satakuntaan.

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Huomioimme, että kasvun hidasteiden poistamisessa keskeisessä roolissa ovat julkisten toimijoiden toimet maankäytön, asumisen, liikenteen ja koulutuksen sekä yleisen infrastruktuurin osalta.
- ▶ Tarvitsemme kasvun vauhdittamiseksi syvempää yhteistyötä digitalisaation hyödyntämisessä sekä sähköistymisen luoman kasvun mahdollisuuksien ymmärtämisessä ja kehittämisessä kestävästi, puhtaan siirtymän tavoitteet ja digitalisaation mahdollisuudet huomioiden.
- ▶ Edistämme tekoälyn mahdollisuuksien hyödyntämistä.
- ▶ Luomme maakunnalle yhteisen brändin ja markkinoimme sitä sekä elinkeinoelämän ja asukkaiden että tulevaisuuden osaajien suuntaan.
- ▶ Edistämme luovan talouden toimintaa muun muassa tukemalla luovien alojen verkostojen toimintaa, tuomalla esille luovan talouden tuotteita ja palveluita, hyödyntämällä digitalisaation mahdollisuuksia esimerkiksi tapahtumatuotannossa.

Vahvistamme yrittäjyyttä ja uudistuvaa yrittäjyysmaakuntaa, luomme Satakunnasta Suomen yrittäjyysmaakunnan ja tavoittelemme yritysten määrän kasvua

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Lisäämme kiinnostusta yrittäjyyteen yrittäjyyskasvatuksen sekä kattavien ja laadukkaiden neuvonta- ja tukipalvelujen avulla.
- ▶ Kehitämme liiketoimintaympäristöjä, jotka

houkuttelevat uusia yrityksiä, start up -yrityksiä sekä innovaatioita.

- ▶ Edistämme vastuullista liiketoimintaa, start up -yrityksiä, kevytyrittäjyyttä, yritysten kasvua ja kansainvälistymistä ja digitalisaatiota.
- ▶ Vahvistamme pk-yritysten työelämän laatua ja tuottavuutta sekä henkilöstön ja yrittäjien osaamista.
- ▶ Edistämme kattavien ja laadukkaiden sekä kasvua tukevien yritysneuvonta- ja tukipalvelujen kehittämistä.
- ▶ Vahvistamme Satakunnan yrityscentän kansainvälistymistä ja monikulttuurisuutta.
- ▶ Lisäämme yritysten ja organisaatioiden varautumista, turvallisuuskulttuuria, turvallisuusjohtamista ja kyberturvallisuusosaamista maakunnallisen yhteistyön kautta.
- ▶ Varmistamme yritysturvallisuuden ja kriisinkestävän liiketoiminnan kehittämis- ja osaa-miskeskittymää yhteistyössä elinkeinoelämän, kehittämistoimijoiden, oppilaitosten ja viranomaisten yhteistyönä.

Varmistamme, että Satakunnan energiaklusteri, vastuullinen ruokaketju ja metsätalous ylläpitävät myös kansallista huoltovarmuutta ja omavaraisuutta. Edistämme myös Satakunnan luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä, jalostusta ja markkinointia sekä vahvistamme Satakunnan ruokavienttiä.

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Edistämme aurinko-, tuuli- ja aaltoenergian sekä vetyenergian mahdollisuuksia.
- ▶ Suuntaamme resursseja maa-, metsä- ja kalatalouteen sekä ruoantuotantoon.
- ▶ Huomioimme erityisesti kiertotalouden ja vastuullisuuden kehittämisen elintarvikeklusterissa ja ruokaketjussa.
- ▶ Edistämme vesihuoltovarmuutta sekä uudistavaa viljelyä, joka parantaa maan kasvukuntoa, lisää hiilensidontaa ja tukee luonnon monimuotoisuutta.
- ▶ Edistämme maakunnan teollisuustuotannon sivuvirtojen jatkokäytön kehittämistä uusiksi tuotteiksi.
- ▶ Vahvistamme valmiutta innovaatioiden nopeaan käyttöönottoon.
- ▶ Varmistamme ruokaketjun kestävyden, huoltovarmuuden ja vientipotentialin kasvun.

3.3. Onnellisten paikka

Kehittämismissiomme: Satakunta on Suomen onnellisin maakunta. Kehitämme tulevaisuuden Satakuntaa, jossa vahvistuu satakuntalaisten kokemaa hyvinvointi, turvallisuus ja onnellisuus. Yhteisöllisyys, osallisuus ja osallistuminen lisäävät sosiaalista kestävyttä, turvallisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Maakunnassa on viihtyisiä elinympäristöjä, monipuolisia työ- ja koulutusmahdollisuuksia sekä toimivat palvelut kaupungeissa ja maaseuduilla. Satakunnassa on ainutlaatuista vetovoimaa, joka lisää kiinnostusta Satakuntaa kohtaan. Kehitämme maakuntaa huomioiden ekologisen kestävyuden ja ilmastotavoitteet. Pitovoimaamme lisäävät turvallinen ja sujuva arki, moninaiset kulttuurin arvoketjut sekä uniikki ja monimuotoinen luonto. Satakuntalaiset uskovat tulevaisuuteensa maakunnassa.

Kehittämismissio kytkeytyy muutosajuriin, jossa painottuu väestönrakenteen muutokseen ja väestön hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät kehityskulut. Väestön väheneminen, ikääntyminen ja huoltosuhteen heikkeneminen vaikuttavat palvelujen tarpeeseen ja arjen sujuvuuteen. Hyvinvointitalouden korostaminen tuo esiin ennaltaehkäisevän ja yhteisöllisen lähestymistavan, joka voi vähentää eriarvoisuutta ja syrjäytymistä. Hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät toimet kohdistuvat kattavasti kaikkiin satakuntalaisiin, lapsiin, nuoriin, lapsiperheisiin, työikäisiin ja ikäihmisiin. Digitalisaatio ja uudet teknologiat luovat edellytyksiä innovatiivisille, vastuullisille ja käyttäjätalouksille ratkaisuille esimerkiksi palvelutuotannossa, asumisessa, energiatehokkuudessa sekä logististen ketjujen kehittämisessä. Toimivat yhteydet parantavat arjen sujuvuutta ja turvallisuutta sekä tukevat ja vahvistavat maakunnan kaupunkien, kuntien, kylien ja maaseutualueiden elinvoimaisuutta ja niiden vuorovaikutusta. Maaseutualueilla on suuri merkitys Satakunnan huoltovarmuuden, ruokaturvan sekä alueellisen elinvoiman osalta, edistäen samalla asukkaiden hyvinvointia ja tasapainoista aluekehitystä. Geopoliittisen tilanteen muutoksiin liittyy maakunnassa paljon kehittämispotentiaalia. Samalla korostuu tarve varmistaa ihmisten henkinen kriinkestävyys, turvallisuuden tunne sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemus.

Muutosajureissa kuvatulla vastuullisuuden ja kestävyuden korostumisella on yhteys elinympäristön laatuun ja luonnon monimuotoisuuteen. Ne lisäävät alueen viihtyisyyttä, turvallisuutta ja vetovoimaa sekä tukevat väestön hyvinvointia ja onnellisuuden kokemusta. Koulutusmahdollisuuksien kehittäminen vahvistaa myös alueen vetovoimaa nuorille ja kansainvälisille osaajille sekä tukee pitovoimaa ja tulevaisuuden uskoa. Monipuolinen ja saavutettava kulttuuri- ja tapahtumatarjonta vahvistavat maakunnan identiteettiä ja vetovoimaa sekä luovat osaltaan hyvinvointia. Ilmastonmuutokseen varautuminen (esim. tulvariskien hallinta) parantaa turvallisuutta ja vähentää riskejä arjessa. Väestörakenteen muutokseen, vastuullisuuteen, koulutukseen, digitalisaatioon ja turvallisuuden kytkeytyvät muutosajurit huomioivalla

kehittämisellä tuetaan Satakunnan kehittämistä onnelliseksi, hyvinvoivaksi ja vetovoimaiseksi maakunnaksi. Tässä tarvitaan yhteistyötä, jossa ovat mukana kansalaiset ja järjestöt sekä yksityinen ja julkinen sektori.

Kehittämistavoitteet 2026–2029

Tunnistamme ja ratkaisemme väestörakenteen muutoksista johtuvia haasteita maakunnan elinvoimalle. (Tavoite sisältää kuvauksen muutuvan väestörakenteen ja –määrän ennakoivaan hallitsemiseen liittyvät alueellisista toimista, älykäs sopeutuminen)

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Palvelujen saatavuuden varmistamiseksi edistämme maakunnan toimijoiden yhteistyötä, toimialarajat ylittäviä kumppanuuksia, palveluketjujen sekä mm. digitaalisten palvelujen kehittämistä. Kehitämme palvelurakenteita vastaamaan muuttuvan väestörakenteen tarpeisiin.
- ▶ Huomioimme ikääntyneiden määrän kasvun palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä, myös esteettömyyden ja arjen sujuvuuden näkökulmasta.
- ▶ Vahvistamme väestön osallistumisastetta kaikissa ikäryhmissä tukemalla osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja vaikuttamismahdollisuuksia.
- ▶ Lisäämme maakunnan veto- ja pitovoimaa kehittämällä koulutusmahdollisuuksia, elinympäristön laatua ja yhteisöllisyyttä. Vahvistamme osaavan työvoiman saatavuutta.
- ▶ Tuemme tuottavuuden kasvua hyödyntämällä digitalisaatiota, uusia teknologioita ja innovatiivisia ratkaisuja.
- ▶ Edistämme työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa sekä vahvistamme kotoutumista ja kansainvälisten osaajien työllistymistä.
- ▶ Ylläpidämme ja kehitämme kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluja, jotka tukevat hyvinvointia, osallisuutta ja alueen veto- ja pitovoimaa.
- ▶ Lisäämme maaseudun elinvoimaa kehit-

tämällä saavutettavuutta, palveluja ja yhteisöllisiä toimintamalleja.

- ▶ Vahvistamme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta, jotka lisäävät alueen veto- ja pitovoimaa sekä uudistumiskykyä.

Turvaamme hyvinvoinnin ja hyvän elämän edellytykset edistämällä kestäväää hyvinvointia, jossa yksilön, yhteisön ja ympäristön hyvinvoinnista huomioiminen kulkevat käsi kädessä. Haluamme, että kaikki satakuntalaiset pysyvät mukana.

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Kehitämme vaikuttavia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintamalleja, vahvistamme terveyttä ja hyvinvointia edistävää aktiivista elämäntapaa ja yhteisöllisyyttä kaikille satakuntalaisille. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistuminen lisää koettua hyvinvointia ja luovat alueelle pito- ja veto-voimaa.
- ▶ Edistämme kestäväää hyvinvointia vahvistamalla hyvinvointitaloutta.
- ▶ Kehitämme ratkaisuja eriarvoistumiskehityksen katkaisemiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi sekä kotoutumisen edistämiseksi.
- ▶ Edistämme lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia esim. nuorisovaltuustoissa.
- ▶ Kehitämme nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työmarkkinoille pääsyä edistäviä toimintamalleja ja neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä edistämme toimijoiden verkosto- ja yritysyhteistyötä.
- ▶ Edistämme erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden koulutuksen alueellista kattavuutta ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen.
- ▶ Vahvistamme julkisten palvelujen rinnalla yritysten, järjestöjen ja neljännen sektorin toimijoiden aktiivista mukanaoloa ja kumppanuutta sekä tunnistamme niiden merkityksen hyvinvoinnin ja osallisuuden tuottamisen resurssina. Tuemme rakenteita ja työkaluja sektorirajat ylittävän monialaisen yhteistyön edistämiseen.
- ▶ Edistämme luontoon, kulttuuriin ja liikuntaan liittyvien palvelujen saavutettavuutta kehittämistä hyvinvoinnin edistämiseksi ja henkisen kriisinkestävyden vahvistamiseksi. Edistämme Satakunnan liikunta-, järjestö- ja kulttuuristrategioiden toimeenpanoa.
- ▶ Käynnistämme Satakunnan mielenterveyden ohjelman ja toteutamme sitä satakuntalaisten työkyvyn parantamiseksi ja mielenterveyteen liittyvien sairauksien ennaltaehkäisemiseksi.

- ▶ Vahvistamme työ- ja opiskeluperäisen maahanmuuton kautta Satakuntaan saapuneiden hyvinvoinnin ja hyvän elämän edellytyksiä.

Huolehdimme sujuvan ja turvallisen arjen edellytyksistä edistämällä palvelujen saatavuutta, infrastruktuurin toimivuutta sekä sujuvia yhteyksiä.

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Kehitämme palvelujen saatavuutta edistäviä ratkaisuja, edistämme maakunnan toimijoiden yhteistyötä, laaja-alaisia kumppanuuksia sekä mm. digitaalisten palvelujen kehittämistä.
- ▶ Edistämme älykkäitä ja kestäviä liikenne-, liikumis-, tietoliikenne- ja logistiikkaratkaisuja, jotka mahdollistavat henkilöiden, tavaroiden ja tiedon sujuvat yhteydet.
- ▶ Vahvistamme turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvää osaamista, yhteistyötä ja innovaatioiden ja palvelujen kehittämistä.
- ▶ Turvaamme viihtyisän, toimivan, turvallisen ja ympäristöarvot huomioonottavan asuin- ja elinympäristön maankäytön suunnittelulla, kaavoituksella ja rakennussuunnittelulla.
- ▶ Vahvistamme huoltovarmuutta kehittämällä energiantuotantoa, ruokaketjua ja logistiikkaverkostoja sekä edistämällä yhteistyötä kokonaisturvallisuuden ja kriisinkestävyden parantamiseksi.
- ▶ Vahvistamme järjestöjen roolia ja toimintaedellytyksiä hyvinvoinnin, osallisuuden ja turvallisuuden edistämässä tukemalla niiden osaamista, yhteistyötä ja osallistumista palvelujen kehittämiseen.
- ▶ Tuemme satakuntalaisten omaa aktiivisuutta ja mahdollisuuksia toimia aktiivisesti lähiyhteisössään sekä osallistua järjestö- ja vapaaehtoistyöhön.
- ▶ Pyrimme ehkäisemään onnettomuuksia ja niistä aiheutuvia vahinkoja sekä edistämään yleistä turvallisuutta ja huolehtimaan liikenneturvallisuuden lisäämisestä.

Turvaamme luonnon monimuotoisuuden sekä edistämme ilmastotavoitteiden ja vesistöjen hyvän tilan saavuttamista

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Vahvistamme ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja varautumiseen liittyvää osaamista ja edistämme laajapohjaisia toimia, yhteisvaikutusten arviointia ja maakunnallisen sopeutumissuunnitelman laadintaa.
- ▶ Edistämme maakunnan hiilineutraaliustavoit-

teita (HINKU) sekä ilmastoviisaita ratkaisuja mm. vähentämällä päästöjä, vahvistamalla hiilinieluja, edistämällä kiertotaloutta ja energiatehokkuutta sekä tukemalla ilmastotoisuutta.

- ▶ Parannamme kokonaisvaltaisesti vesien tilaa ja vesiluonnon monimuotoisuutta. Tuemme kuormituksen vähentämiseen tähtäävää toimintaa valuma-alueilla vesistöjen tilan parantamiseksi.
- ▶ Luonnon monimuotoisuuden vaalimiseksi edistämme yhtenäisten virkistys- ja vihervierailukosten säilymistä sekä ekologisten yhteyksien turvaamista.
- ▶ Huolehdimme ekosysteemien elpymistä muun muassa huomioimalla vuonna 2026 valmistuvan kansallisen ennallistamissuunnitelman ja valmistelussa olevan Satakunnan luonnon monimuotoisuusohjelman (LUMO) tavoitteet.
- ▶ Edistämme metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä metsien eri käyttömuotojen yhteensovittamista.
- ▶ Tunnistamme kulttuuri- ja luonnonympäristöjen arvot ja edistämme lähiluonnon virkistyskäyttömahdollisuuksia.
- ▶ Vähennämme liikenteen päästöjä panostamalla kestävämpiin kulkumuotoihin, vähäpäästöisempiin polttoaineisiin ja digitaaliseen saavutettavuuteen.
- ▶ Tuemme materiaalien lajittelua ja kestäviä logistiikkaketjuja edistävien resurssiviisautta tukevien palvelukonseptien kehittämistä.

Vahvistamme maakunnan kulttuuria, elämystaloutta sekä veto- ja pitovoimaa

Kehittämistoimenpiteitä:

- ▶ Luomme ja vahvistamme Satakunnan maakuntabrändiä.
- ▶ Viestimme yhdessä maakunnan vahvuuksista, osaamiskeskittymistä sekä erityispiirteistä.
- ▶ Kehitämme elämystalouden (matkailu, tapahtumat, kulttuuri, liikunta) vastuullista ja kestävää kehittämistä, osaamista ja kansainvälistymisvalmiuksia.
- ▶ Vahvistamme matkailu-, kulttuuri-, taide- ja luovien alojen sekä liikunta- ja hyvinvointialojen verkostoitumista, yhteistyötä, osaamista ja innovaatiotoimintaa ja kytkeytymistä laajemmin maakunnan elinvoiman ja kasvun edistämiseen.
- ▶ Ylläpidämme laadukkaita kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluja ja -rakenteita.
- ▶ Vahvistamme kulttuuri- ja taidealan sekä luovien alojen mahdollisuuksia luoda lisäarvoa

sekä kehitämme uusia alustoja ja rakenteita, joihin maakunnan kulttuuri- ja taidealojen toimijat voivat kiinnittyä. Hyödynnämme kulttuuri- ja taidepalveluja hyvinvointipalveluissa ja edistämme niiden saatavuutta ja saavutettavuutta.

- ▶ Edistämme Lounaismaan kansallispuistohanketta.
- ▶ Huolehdimme monimuotoisista luonto-, liikunta- ja kulttuuriympäristöistä sekä kulttuuriperinnöstä ja rakennetun ympäristön laadusta osana maakunnan vetovoimaa, hyvinvointia ja elinvoimaa.

4. Satakunnan älykäs erikoistuminen

EU:n koheesio politiikan osalta kansalliset ja alueelliset viranomaiset laativat älykäästä erikoistumista (Smart Specialisation Strategy, S3) koskevat tutkimus- ja innovaatiostrategiat, jotta EU:n rakennerahastojen käyttöä voidaan tehostaa ja jotta EU:n, kansallisen ja alueellisen tason toimien sekä julkisten ja yksityisten investointien välille saadaan lisää synergiaa.

Älykäs erikoistuminen tarkoittaa kunkin alueen erityisten ominaisuuksien ja varojen tunnistamista, kunkin alueen kilpailuetujen korostamista sekä alueellisten sidosryhmien tuomista tulevaisuudennäkymän tueksi. Se tarkoittaa myös alueellisten innovaatiojärjestelmien vahvistamista, tiedonkulun maksimointia ja innovoinnin etujen levittämistä alueen koko aluetalouteen.

Älykäs ja kestävä erikoistuminen (Smart Specialisation Strategy for Sustainability, S4) kattaa myös kestävät ratkaisut ja niiden vastuullisen edistämisen (quadruple ja quintuple innovation helix). Lähtökohtina ovat taloudellinen kasvu, uuden luominen ja innovaatiot, sekä pyrkimys eurooppalaisia arvoketjuja luovaan alueiden-

väliseen yhteistyöhön. Älykkään erikoistumisen alueelliset strategiat tukevat osaltaan kansallista tavoitetta nostaa TKI-investointien osuus BKT:stä 4 %:iin ja niiden tulee olla linjassa ilmastotavoitteiden ja ”do no significant harm” –periaatteen kanssa.

Älykkään erikoistumisen strategiat suuntaavat EU:n alue- ja rakennepoliitiikan rahoituksen kohdentamista vuosina 2021–2027. Strategiat tullaan uudistamaan osana valmistautumista EU:n tulevaa ohjelmakautta 2028–2034. Maakuntaohjelman 2026–2029 laadinnan yhteydessä on tarkasteltu Satakunta-strategian laadintaprosessissa tunnistettujen, Älykkään erikoistumisen 2021–2027 strategian mukaisten, maakunnan osaamis- ja innovaatioklusterien (kuva 5.) päivitystarvetta. Päivityksen osalta painopisteiksi ovat nousseet erityisesti teolliset keskittymät sekä kilpailuetua tuottavat kärki- ja kasvualat, jotka vahvistavat maakunnan elinvoimaa sekä kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta.

Elintarvikeklusteri

Satakunnan elintarviketuotannon vahvuus on sen monipuolisuus. Satakuntaan sijoittuu useita alan valtakunnallisia kärkiyrityksiä ja maakunnassa on myös pitkät perinteet sopimustuotannosta, jolla turvataan tuotannon taloudellinen, ekologinen ja eettinen kestävyys. Satakunnan ruoantuotanto on oleellinen osa myös kansallista huoltovarmuutta. Satakuntalaisen vastuullisesti tuotetun, turvallisen ja terveellisen ruoan kysyntä on kansainvälisillä markkinoilla hyvä.

Energiaklusteri

Satakunnassa on monipuolinen energiatuotannon keskittymä, jossa tuotetaan sähköä noin viisinkertaisesti maakunnan kulutukseen nähden. Monipuolinen energiatarjonta ja -osaaminen antavat maakunnan energiaintensiiviselle teollisuudelle vahvaa kilpailullista etua. Perusenergiatuotannon ohella Satakunnassa panostetaan myös monipuoliseen uusiutuvien energiamuotojen käyttöön.

Automaatio- ja robotiikkaklusteri

Satakunnassa on vahva automaatioon ja robotiikkaan erikoistunut klusteri. Satakunta kuuluu myös Robocoast EDIH –verkostoon, jonka tavoitteena on yksityisen ja julkisen sektorin digitalisaation nopeuttaminen sekä pk-yritysten tuottavuuden ja kilpailukykyyn kehittäminen digitalisaatiota ja teknologista kehitystä (ml. murrosteknologiat) edistämällä.

Teknologiametalli-, mineraali ja akkuklusteri

Satakunnassa on kansainvälisesti merkittävä teknologiametallien tuotannon ja jatkojalostuksen ekosysteemi, joka kasvaa digitalisaation ja vihreään kasvuun liittyvän sähköistymisen luoman metallien kysynnän kautta.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Maakunnan viranomaisyhteistyön, turvallisuuskulttuurin ja puolustuskluusterin toimintakäytännöt ovat toimivia ja lisäävät kokonaisturvallisuutta.

Hyvinvointitalous

Hyvinvointitalouden osalta tavoitteena on luoda ympäristö, jossa kaikki yhteiskunnan jäsenet voivat hyödyntää omaa osaamistaan ja mahdollisuuksiaan kiinnittyä yhteiskuntaan sekä edistää hyvinvointia ja turvallisuutta. Satakuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi keskeisiä elementtejä ovat palvelujen saatavuus ja saavutettavuus, monipuoliset koulutuspalvelut sekä rakennettu ja rakentamaton ympäristö.

Bio- ja kiertotalous

Satakunnassa on biotalouden kasvuille kilpailukykyinen toimintaympäristö. Keskeisiä biopääoman luonnonvaroja Satakunnassa ovat metsien, maaperän, peltojen, vesistöjen ja meren biomassan eli eloperäinen aines. Satakunnan teolliset symbioosit luovat mahdollisuuksia energia- ja materiaalihokkaalle sekä vähähiiliseen kiertotalouden toimintatavalle.

Sininen talous

Sininen talous on Satakunnassa veteen liittyvää TKI-toimintaa, meriteollisuutta, meriklusteria, vesiosaamisen kehittämistä, pohjavesiä, vesien suojelua, kalataloutta, virkistystä, hyvinvointipalveluja ja vesistömatkailua kaikissa vesistöissä. Merialue suunnittelu tukee merialueen pitkäjänteistä kehittämistä ja edistää sinistä kasvua sekä ympäristön- ja luonnonuojelua soveltamalla alueellisesti näiden tarpeita ja tavoitteita yhteen

Satakunnassa on tarjolla vastuullisesti tuotettuja vetovoimaisia matkailupalveluja sekä laadukkaita kulttuuripalveluja ja maakunnassa järjestetään tasokkaita, kansainvälisellä tasolla, tunnettuja tapahtumia, joiden merkitys alueen taloudelle on tärkeä.

Kuva 5. Satakunnan älykkään erikoistumisen strategian 2021–2027 mukaiset osaamis- ja innovaatioklusterit

Satakunnan aluetaloutta vahvistavien osaamis- ja innovaatioklustereiden (kuva 5) kehittäminen ja seuranta sisältyy maakunnan Älykkään erikoistumisen päivitettyyn strategiaan ja klustereiden kehittämissällöt on tunnistettu myös maakuntaohjelman kehittämismissioiden tavoitteissa sekä toimenpiteissä.

Älykkään erikoistumisen vahvistaminen edellyttää toimintamallia, joka huomioi paikkaperustaisen kehittämistyön, alueen erityiset resurssit, potentiaalit ja vahvuudet, mutta myös ne heikkoudet ja kehittämisen kapeikot, joihin kehittämispoliittisin toimin tulee tarttua. Kehittämistyössä merkityksellistä on tunnistaa strategiset kumppanuudet alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Satakunnan maakuntalähtöisen, kumppanuuteen ja ennakointiin perustuvan innovaatiojärjestelmän toimintamallin tavoitteenä on edistää elinkeinoelämän tarpeista lähtevää

TKI-toimintaa sekä koulutusorganisaatioiden ja tutkimuslaitosten profiloitumista ja yhteistyötä. Myös toisen asteen koulutuksen järjestäjien osaamisella ja yhteistyöllä yritysten kanssa on tärkeä rooli.

Klusterit vahvistavat maakunnan elinvoimaa ja kasvua sekä elinkeinoja puhtaan siirtymän sekä ilmasto – ja hiilineutraalisuustavoitteet huomioidulla tavalla sekä luovat Satakunnalle kilpailuetua. Satakunnan älykkään erikoistumisen tavoitteena on maakunnan teollisten keskittyminen vahvistaminen sekä kärki- ja kasvualojen menestys. Älykäs erikoistuminen edistää maakunnan osaamista ja erikoistumista. Älykäs erikoistuminen tarkoittaa maakunnan erityisten ominaisuuksien ja voimavarojen tunnistamista, kilpailuetujen korostamista sekä alueellisten sidosryhmien ja voimavarojen tuomista tulevaisuudennäkymän tueksi.

Kehittämisteema 1: Teollisten keskittymien vahvistaminen

Satakunnan teolliset keskittymät (sivulla 6.) vahvistavat maakunnan aluetaloutta ja tuottavuutta sekä luovat työpaikkoja. Teolliset keskittymät edistävät mm. digitalisaation, kiertotalouden ja puhtaan energian ratkaisuja, toimivat alustana tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnalle sekä houkuttelevat merkittäviä investointeja ja kytkeytyvät maakunnan älykkään erikoistumisen klustereihin (kuva 6).

Innovaatiotoiminta ja tuotekehitys ovat toimintoja, joissa teollisuuden ja korkeakoulujen yhteisillä piloteilla voidaan saavuttaa potentiaalisesti suuria hyötyjä. Maakunnan uudistuvat ja innovatiiviset teolliset keskittymät ja alueen tutkimus- ja koulutusorganisaatiot toteuttavat kansallisesti ja kansainvälisesti vaikuttavaa innovaatiotoimintaa yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Uudistavan vastuullisen teollisen toiminnan arvoverkot vahvistavat tuottavuutta, luovat työtä ja houkuttelevat maakuntaan osajia, toimijoita sekä investointeja.

Digitalisaatio edistää teollisten keskittymien tuottavuutta, liiketoimintamahdollisuuksia sekä palveluja mm. tekoälyn, automaation ja robotiikan osaamisen hyödyntämisen kautta. Digitalisaation, automaation ja tekoälyn käytön ja sovellusten yleistyessä korostuu myös digitaalisten taitojen ja valmiuksien merkitys. Digitalisaatio on sekä toimintatapojen uudistamista, prosessien digitalisointia, että palveluiden sähköistämistä. Digitalisaation etujen ja strategisten teknologioiden hyödyntäminen luo kilpailuetua elinkeinoelämälle.

Puhdas siirtymä luo osaltaan mahdollisuuksia ja kilpailuetua elinkeinoelämälle. Puhtaan siirtymän mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää mm. kilpailukykyisen puhtaan energian saatavuutta sekä toimitusvarmuutta ja energiaverkkoa, joka vastaa kasvavia siirtotarpeita sekä ratkaisuja, joilla puhtaan energian hyödyntäminen pystytään kytkemään tehokkaaseen logistiikkaan, infrastruktuuriin ja materiaalivirtoihin sekä sektorirajat ylittäviin synergiaetuihin. Ilmastonmuutokseen kytkeytyvän energiamurroksen ohella uudistumiskehitykseen vaikuttavat myös kilpailu resursseista sekä luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen. Puhtaiden ratkaisujen investointipotentiaali ja digitalisaatio luovat teollisille keskittymille mahdollisuuksia.

Kuva 6. Teolliset keskittymät ja älykkään erikoistumisen klusterit

Kehittämistarpeita:

- ▶ Teollisten keskittyminen kehittämisessä on tarpeen optimoida toimintamalleja edelleen esimerkiksi fyysisen ympäristön, yhteisen verkostomaisen toimintatavan ja liiketoimintamahdollisuuksien sekä markkinoinnin osalta.
- ▶ Myös logistiikassa, materiaalivirtojen hallinnassa, hankintatoimessa, alihankinnassa ja toimittajissa sekä tukitoiminnoissa voidaan saavuttaa jaettuja resursseja hyödyntäen kasvavia synergiaetuja.
- ▶ Nettonolla-asetuksen aktiivinen seuranta ja mahdollisuuksien tunnistaminen uusille avauksille.
- ▶ Kannustetaan koulutustoimijoita luomaan Net-Zero Industry Academy.
- ▶ Luodaan uusia koulutusmalleja yhteistyössä yritysten ja muiden alueiden kanssa.
- ▶ Edistetään digitalisaation, automaation ja tekoälyn käytön ja sovellusten yleistyessä myös digitaalisia taitoja ja valmiuksia.
- ▶ Tunnistetaan maakunnan keskeiset alihankintaverkostot ja vahvistetaan niiden kytkeytymistä kansallisiin ja kansainvälisiin arvoverkkoihin.
- ▶ Houkutellaan osaamisen ja arvoverkkojen kautta maakunnan teollisiin keskittymiin lisää toimijoita ja investointeja.
- ▶ Edistetään Invest-in toimintaa.

Kehittämisteema 2: Kärki- ja kasvualojen menestys

Älykkään erikoistumisen strategian päivityksessä on tunnistettu Satakunnan keskeiset kilpailukykyä vahvistavat alat (kuva 7.). Vienti on kasvavan maakunnan keskeinen kilpailuetu, joka tuo maakunnan sijainnin ja elinkeinorakenteen osalta maakunnalle mahdollisuuksia kytkeytyä osaksi globaaleita arvoketjuja ilmasto – ja hiili-neutraalisuustavoitteet huomioivalla tavalla.

Älykkään erikoistumisen 2021–2027 (kuva 5.) osaamis- ja innovaatioklustereista on kärki- ja kasvualoiksi tunnistettu teollisuusmaakunnan tärkeät vientialat sekä muut keskeiset tukipilarit, kuten esim. energiantuotanto ja elintarvike-

tuotanto sekä kasvavat ja kehittyvät alat, kuten esim. puolustusteollisuus ja kaksikäyttöteknologiat. Kärki- ja kasvualat vahvistavat maakunnan elinvoimaa sekä kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta.

Kuva 7. Kärki- ja kasvualat

Kehittämistarpeita:

- ▶ Vienti- ja kasvuyrityksille on merkittävää koulutus- ja innovaatioympäristöjen ja kumppanuuksien kehittäminen.
- ▶ TKI-kehitysalustojen sekä investointien edistäminen.
- ▶ Strategisten teknologioiden (ml. murrosteknologioiden), digitalisaation ja tekoälyn osaamisen kehittäminen
- ▶ Osaajatarpeiden ennakointi.
- ▶ Puhtaan siirtymän ja kiertotalouden edistäminen.
- ▶ Kansainvälistymisen ja verkostojen vahvistaminen.
- ▶ Keskeisen logistisen ja puolustuspoliittisen sijainnin hyödyntäminen Itämerellä.
- ▶ Puolustusteknologiaa ja kaksikäyttöratkaisuja tukevan teollisuuskapasiteetin vahvistaminen
- ▶ Sotilaallista liikkuvuutta edistävän liikenneinfrastruktuurin kehittäminen (ml. kaksikäyttöratkaisut)
- ▶ Koulutus- ja tutkimuslaitosten teknologioiden käyttöönotto- ja muun osaamisen (ml. evaluointi- ja testaustoiminta) vahvistaminen puolustusteollisuuden toimialan Pk-yritysten TKI-toiminnan, kansainvälistymisvalmiuksien ja verkostoitumisen edistämiseksi.
- ▶ Jäänmurtaja- ja arktisen meriliikenteen ratkaisujen edistäminen Satakunnan
- ▶ meriklusterin erikoistumisena (suunnittelu, automaatio, digital twin, uudet käyttövoimat, elinkaaripalvelut).
- ▶ Turvallisuusklusteria tukevien innovaatioiden ja palvelujen kehittäminen.
- ▶ Kehittämistoimijoiden, koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan maakunnallisen sekä kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen, mikä mahdollistaa esim. uusien teknologioiden pilotoinnin.
- ▶ Tuotteiden ja palveluiden jalostusarvon sekä tuottavuuden kasvattaminen ja edellytysten luominen uusille markkina-avauksille ja kansainväliselle kasvulle.

Satakunnan älykkään erikoistumisen strategia 2021–2027 on kokonaisuudessaan Satakuntaliiton verkkosivuilla: https://satakunta.fi/wp-content/uploads/2026/02/Satakunnan-alykkaan-erikoistumisen-strategia-2021-2027_paivitetty.pdf

5. Toteutus ja seuranta

Maakuntaohjelma on väline maakunnan kehittämistyölle, joten sen toteutumisen ja vaikutusten seuranta on myös tärkeää alueen kehittämisen kannalta

Maakuntaohjelman sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksessa alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (797/2021 §14), jonka mukaan maakuntaohjelman toteuttamista tulee seurata sen vaikuttavuutta kuvaavilla määrällisillä ja laadullisilla mittareilla.

Maakuntaohjelman toteutusta seurataan indikaattoreiden ja hankerahoituksen vaikutavuuden kautta

Aluekehittämisen tilannekuvan tilastopohjainen seuranta on keskeinen osa maakuntaohjelman toteutuksen seurantaa. Tilastoseuranta ja kerätty tieto tukee myös aluekehittämiskeskusteluissa tarvittavaa määrällistä tilannekuvaa ja sen pohjalta määritettäviä aluekehityksen kehitysnäkymiä. Tilannekuva päivitetään kerran vuodessa. Maakuntaohjelmaa seurataan ja arvioidaan myös osana EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen toimeenpanon seurantaa maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön toimesta ohjelmaa toteuttavien viranomaisten kanssa.

Toteutumista seurataan lisäksi osana teema-kohtaisia maakunnallisia foorumeita. Erityisesti maakuntaohjelman seurantaa ja toteutusta palvelevat alue-ennakointi ja TKI (tutkimus, kehitys, innovaatio) -yhteistyö. Satakunnan maakuntaohjelman ympäristövaikutusten seuranta sisällytetään osaksi edellä mainittua seurantaa.

Älykkään erikoistumisen strategian seuranta

Älykkään erikoistumisen tavoitteena on ohjata EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksen kohdistumista ja synergiaa vaikuttavalla tavalla. Maakunnan yhteistyöryhmällä on tärkeä rooli älykkään erikoistumisen ohjauksessa ja seurannassa.

Strategian seuranta- ja arviointivälineet, joilla arvioidaan strategisten tavoitteiden toteutumista kytkeytyvät maakuntaohjelman tilannekuvan tarkasteluun. Älykkään erikoistumisen toimeenpanon onnistuneisuutta ja vaikuttavuutta mitataan seuraamalla TKI-toiminnan ja elinkeinojen kehitystä sekä hanketoiminnan vaikuttavuutta. Satakuntaliiton tilastotietopalvelut sekä alue-ennakoinnin maakunnallinen yhteistyö toimivat alustana älykkään erikoistumisen kärkien seurannassa.

6. Lähteet

Maakuntaohjelman liitteet ovat erillisenä koosteena

SATAKUNTALIITTO
Regional Council of Satakunta